

دَعْيَةِ كُلِّيَّت

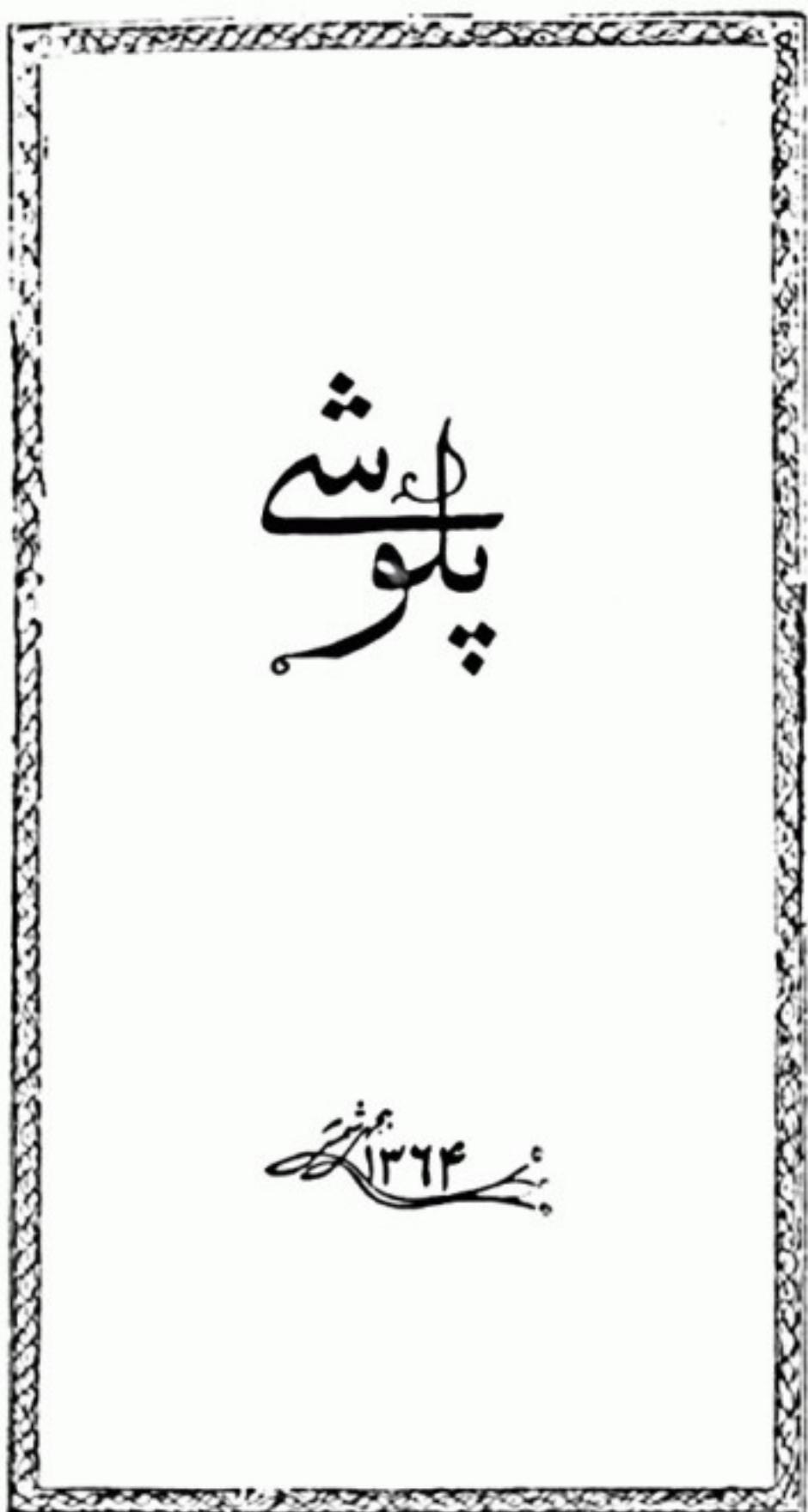

Ketabton.com

كتاب

پوشه

۱۳۶۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تسلی (۱)

د تھمت نہ پچھا کئے گے حر خلام نشی
 چہ سامنے کلمہ کلمہ دریخے
 چکم صلبوی پہ میٹھ مرن چلیری
 چاغلپی دی شنور ٹکونہ مزے
 د فالین برابری بہ کلمہ و کا
 کھڑا رنگی شی نک جان او بروز
 کہ مچوپہ بیڑ کہنے تہی لوند نے
 کمان مکوچہ تسبہ او نہ سوئے
 د مردانو کار د پلک خواب پیسوک گی
 هشیچ کہے ٹرا لکھ د بنجے
 چہ وخت راشی بنہ زد اشکہ ہ غنیمانہ
 خود قہر بہ لرمون کہنے پت پت سوئے

آبی جماز - نلمہ را

جولائی ۱۹۲۱ء

---

(۱) دازما اولنی شمردی چہ دشواریں کلتے پہ عمر کہنے یکل شری دی.

سوال

نہ مِ ستاد ازی شوندے دی پکار
 نہ دا زلفے دے ول ول لکھ بنا مار
 نہ دبته پہشان دنگہ غری غوارم
 نہ نکسی سترنہ دے کے دخمار
 نہ غانہ نہ دی لعلونہ دعد
 نہ پستے نہ سریند پہشان خبرے
 نہ وجود لکھ دسہ ہے وفعدار
 خوبی شی راتہ و بنیہ دلبرہ : دلالہ پہشان ذکر غوارم نذر
 یودوہ او بنک حب غم اعجت و
 پلکونوبہ لعلونہ قرنے کیم زار

آج جاز۔ ملہرہ جولائی ۱۹۲۹ء

خانان

عجیبہ د دخانی عجیبہ د دھ جوا اتی پیشو پورہ د نہ شوم پہ ورا پہ ودا
 دا دلا نے تو هنر د، چپل نہ ورو بے پیری تھ خوبینک نے چے کلی پیزو ای
 چہ پتکی نے پر پڑوی پتھر کتبے زمر دی
 ناست ملا چو پتھر دخانہ وی نی ثانی
 واٹی پلارم بھارو اونیکم سکندر و چہ خا پوس تر کوئے پھر هیں ی
 امانی

په غریب همایه نروی، یا په منځه زور و روی
د جنک په وخت کښې پت کونا هست و خود جنک کارمانی
غنى: نه دروی دوا شته، نه طبیب وله و تله شی
د خداي قصر پر لکياده، چند زرد کړي فاني

افسوس

زماسټاسع یاري : و د مار سره خواری
کلا بی شکی ست آجائنه و سکرو ته آزاری
سو زهایمه ژر پیدمه د بستیا زه و م آز اري
په ژرا ما حنډ دلے ست اسرئ ستر کخاړي
آخر کل م خزان یورو
عبث ما وکړه خواری

د ګل

په تکاليف کښې د یو دوست تکه آواز د دته لو خوږ د خمې بنکلی ساز
سو زهایم یو خل آسمان و توکو فرنسته تو نه چل ز کسر پر دا ز
کوړ ګوړ دا شهاب ز ماد او بشکو هر ډاکتې لري سزا هم لو پیاز
بې پروا نهاد عشقه په خندانه
آد خاور ګکله! ته پېڅه کړئ

کەخىروى

ستاگولى دى پىيىنكىيە زەمونبۇز سىنە زەمونبۇز سىنە
 داستاھال دكال بەزوال شى زوال درې كەپ دغىرت دجرانىمۇنە
 دازمۇنبۇز بىچى چەنھەر ئارى نىن دەكەنلىكۈچە خىستاسو
 او بە روروشى دې يالاھوكەپى ولەن داسىلاپ بە يودىخ لاھوكىرى چىنە
 دەقىمت دەغۇندا، لەندىن زەبلە
 نىن زەمونبۇز جىڭرى ساستاسو سىنە

حال زما.

خەلەيە زۇيم بىدۇغىيە كەچەكىن و فاشتە غەم تاودىزىئە غەيىيە، يۈزۈر كېپىنە ساشتە
 دكەچەن راتە صەراشىو، آباد ملک راتە بىدې ياشو
 خەلەيە داكوم سەخ زە ماشىو، زە مەجنون او لىلانشى
 چەجورى جورى ياران، ما بىنام سىلەشى روان
 زىمالدى بىس ارمان، بى دەخۇك زمانشى
 نەمعشۇخۇك زەلرمە، نەمعشۇزە دەچايىمە
 هەرىدەم بىزە، زمازىدە كېنى خەنانشى

پرینوم زه نوی دوستانو، هیرکرم زه زر و یا رانو
 زه زخمی کرم ظالمانو، دے پرهرله دوانشته
 خدایه: ماته کوم سوال، تاته وایم ذره حال
 روع مِ کرے زرگی جلیل، بے ددے مِ داشته

کہ

زه به ناستُم په پرس امرکن:	که مِ سرِ زرِ صلاح وی او رسید
زه بهم آزاد چورے، خاپنون:	که زما خل بیڈا شکنے خا خیارو
زه بھا کئے دفع خچل طن:	.... کقول اللہ ماته سپار (۱)، کرل
دفعی دزره که یورگ هم روندے	
ده بکرل ویرونه مشعرا و سخنه:	

دو صال منزہ

په فراق به ترازله و مخوشحاله	دو صال منزہ که مانه وے خکلے
خکله نه اکوی ژوند منزہ او س ماله	اول روندوم تابینا کرم بیاد روند کرم
شمکی به منزه در کاندی بیا چاله	چه په شانو باند و پانی عمر وونه
خوب زرگی مِ دهائی راوے تاله	شه پخولا دخدای دپاره زما کله!
	(۱)، یعنی ماته سپارل.

خخبر دغیریب بورا د حاله
 کلاستان دخوشنالی کښې تلنا خاندې
 عبت خلک راوی طبیان ماله
 یارم واختیت رقیانو، لیونی شوم
 ما په ویسود کلوے کړي شخو کاله
 دامر من ماله زره کله وښک شئی
 نجوریزیم نه جوریزیم د صالح
 داملدی چه دا در علاج په اورشی
 چه آخر په ژرا خوار غنی رخصت شئی
 ورله و شلوی کفون دیار د شاله

ثنا

چاته غکړے او رسچاته پوله کړے غر
 هر زړه تاه معلوم هر ډا ز تاه ظاهر
 د کافر ته آقا، د مومن ته مولا
 ته جیزیس بہما، ته میزدان ته الله
 لاره ستاب محل، خو اوږد خوک د ره
 مسانی متسادره، هرامت هرسه
 هر ټو وانی لازه ما نیغه، ستاده خطا
 خوک د لپخوک د دیر خود نښې
 که انسان د پیدا، بیا پاد شاه د دنیا
 مرحبا، مرحبا، مرحبا، مرحبا

موله

او د خلکو بدخونی دحده تیره
 چه غشمتو م دزړنه شئی چا پیره
 ساموکئی سترک م تلوی مددکار
 متليا د یاده هر ټی د کړی نه هیز

بانیوں سے

بیکھریوں بے آرامہم شوے شپے   بیا شروع شلوے پہ ماد غم جپے
 بل خواگوت کتبے زاہد اروی نسپے   یو خوارند یو خواستاقی یو خواشراب
 چہ عالم کر جلیا تپے تپے   پہ لوگی دھنہ اور وارہ تو دینی
 غنی خوبی دار مان پہ لعبو سوچے   خوبی وی دار فراق سہا تپے
 دھوانی اختردے لانکریز کھہ کرے
 منہبیوی چپے پہ دیوال نے و تپے

نبھاڑ

کر شروع ببل چفار   او، بود انقیر ستار
 وئی (۱۰) غر لے مریو تار   شوموسم دنوبھار
 بنکلے بنکلے سبزو زلر

شوموسم دنوبھار
 غتی پیغام کری خندا   عاشقان کری مشغولا
 بے خبرہ ددنیا   خنک پہ خنک سر دیار

شوموسم دنوبھار
 کل جمن نہ نار زار

(۴) دی: ولی۔

مشوقے شو لے مفرودہ ستر کے د کے تل د نورہ

داشنا سرہ مخمورہ پہستی کوئی رفتار

کل جپن ترے نہ زار زار

شوموسسیم دنو بھار

شو بدل جهان در گنگ رنگ اشتو تول جهان پہ رنگ

پہنے دیار نے چنگ پہ چنگ زرہ زماد حکل خار

منکلے بنکلے سبزہ زار

شوموسسیم دنو بھار

سرہ حکلو نہ شین آسمان پاک بنسیستہ محین آسمان

لر شلتے رنگین آسمان یا سپورہ می یا مخ دیار

کل جپن ترے نہ زار زار

تول دلن ترمی نہ زار زار

کوڑ ستر وہی ستورہ یارہ راشہ پہ د لوری

وارہ غلی غلم کوڑی شوموسسیم دنو بھار

منکلے بنکلے سبزہ زار

کل جپن نہ زار زار

سپورہ تول وہی کلہیزی او دستور دلاں پر قیری

او س بنکا دشی او س پیری دو رنگویہ حکل زار

(۵) بنسیستہ : بنا ت

بنکلے بنکلے سبزہ زار
 شوموسم دنو بھار
 غنی ناست دسیند پہ غاڑی دغمونو ترے تاوجا رہ
 خہ کبری سپورڈ می وارہ خہ فقیر خہ نے ستار

بنکلے بنکلے سبزہ زار
 چکلے چکلے زار زار

ای دھر چا دلبرہ

مخ دے تابانہ ستا	ستر کے رو بنا نہ ستا
حسن بے شانہ ستا	زہ دے دلگیر کرمہ
مان بام دسیند پہ غاڑی	چہ وہ دنیا ویجا رہ
تہ و بنسیستہ ولارہ	چکد پہ یور کرمہ
اے دھر چا دلبرہ:	اے بے وفاد لبرہ:
شہ بس زما دلبرہ:	ظلم کوں دران دی
مسم نژدتے مم لوئے	ستاسہ کے کرپی خبرے
خومد و بنسیستہ بشرے	تاتھ کتل کران دی
کرانے ژون دون دیشو	دز رہ مارعہ گیر شو
لا رو بھار تیشو	عبث فریاد کو مہ

دنورو یارشولے ته   پہ بلہ لارشولے ته
 منکار دریباشولے ته   خوبہ دے یاد کو مہ
 زرہ دے صفا دغنى * * * قصہ رہستیا دغنى
 مینہ بلا ما^(۱)، دغنى   جانہ! اب اروکرہ
 راشہ جانان شہ ددہ   دروکتے خان شہ ددہ
 یورخ میزبان شہ ددہ   دیرنے مدارکرہ

غزا

مسلمان بہ من غازی و   کہ هندو باندے غزاو
 وی^(۲)، کتھے ته دھینک نہ یم   خومولی تپرته واوہ

خلن

چل کوہ سم کرہ خہ پردی غونہ رارے	خان راخیستی دی ملا پسے خوبارے
او پخپله سوآپہ لاس تیرے دارے	بلتہ واٹی دھرس و باسہ غائبونہ
ملا یان دکھل قاغان خوار خرا رے	تلک طن پخپله و ران کرے بل بدnam کرے
بیا پہ لوم مخ پہ ملا کوے پیشارے	چ پخپله پہ بیہ قام خر خوے ته
بلتہ مہ وا یہ زگیہ: چہ پوارے	چ پخپله دمع کال کنیتی ^(۳) ، وی خلی

^(۱) دیرہ، ^(۲) واٹی، ^(۳) ندوی.

تہ اول د صاحب پریز دہ سلامونہ   بیا پہنہ سرایہ پریز دہ پہ لارے
 د غفی نصیحت واور اوس خان سم کرد
 خر لے لند راخی یا یا تو کلی لارے

اتفاق

وکیل طفی مونبرہ غوارہ اصلاحات	ملاوائی مغربی تهدیب کری لرے
سکرہ طفی چل جنہ تکین کر مونبزیا	دمقاوائی ہائی فسوس بالڑا مکروہ
کالمجی زوی وائی پکارے د مسارات	بودا پلاروائی فیشن د بنھو کار دے
منکل وائی دستاویل پلارندو بقراط	دنیاوائی علم لار د ترق دہ
ملکاں لانی اول درا کرہ حوالات	با جا خوارائی آزاد دا خپل وطن کری
غنى وگہ ماد زد خبرے ووے	
پستانہ بهم پہ سر لک کری مات	

النسان او فطرت

چار چاپرہ تر باغھہ یا سمنو	زمازرہ د خوشحالی تانرا چمنو
یو خواکوت کتبے پخند شینکی طو لمیاں	دلتہ زد کے هلتہ سو بورا کان وو
دیار انود دوستانو بیستہ جنو	وے پ منع کتبے فوارے د امید و نو
خوک بہ پورہ قدرے شود چل عھانے	خوک بہ ترنے تر لارے د تیزئی نہ

عزیز داچه همبلوف ته خوشحالی وہ
 خوشحالی کو خوشحالی و دمالي وہ
 خبر و مچھ خزان بهم برباد کری
 خبر و مچھ خزان بهم برباد کری
 اے زماں خوشحالی دسر جلا ده!
 دا بیستہ بیستہ کلوبنہ لاغوئی دی
 په دوی مه خاور کوه دنیا آباده
 خدا دپاره خدا دپاره رحم و کرہ
 دا بیستہ بیستہ دنیا با غنیہ زماده

٦٣

کہ زندہ نہیں خوشحالی بچیڑھوی
کہ خزانہ دے مالی بہ چیڑھوی
کہ بدھ نگاہ لاپا خوش نگد بدواں و کرشی
کتے کری نہ وئی کانی بہ چیڑھوی
واللہ ہر یو قدر ہت د حکمت پک دے

داروں کی دنیا

چه تر مخ شی دچالرنے
 شی دز پنه هم فنا
 گیا همه کوہ دچانه
 دارو ش دے د دنیا
 ددو سی لافے م دی یادتے
 ما بنام تیر شواوس سبا
 بس مانیز غولو نه شی
د زاغانو مشغولا
۱۰۰ مل مایا سر با غران

وروروه: کلک خنک شوم   چه را پورے داتک شوم
 دقیقت پہ مال تالی خورم   کله خه سکلم راخه:
 هم پینتوں یم پہ نسب   بدل اخلم دهر دب
 چه زے (۱) هیرشم زد بے هیر کرم
 دار شادے د دنیا

لندن

از پیل ته

زما هیر بنه شی ستالبان بنیسته   ند سفر زرده په شان ز لفابنیسته
 نه خند ستاغلے غلے ز ما خوا کنے   ستاسنوس ترکو که تول جهابنیسته
 فریبته به و در ہے، د شپتے حور   چه دیل لبه د جور مر جهابنیسته
 هغه شین دستو فر دک آسان بنیسته   هغه لاس ز مونز د باع سیلو نه
 دامت دی چخه تیرشی هغه هیر شی   خرو میر نه کرے شو ستالبان بنیسته

خدایہ: بو خے د اخزان چه بھارداشی

بیا ز مونز د مینے شی جهان بنیسته

لندن

زو را ور

او د غنہم شو سپین دستگو تور   و سم خادر شم کے شوم که سکور
 _____
 ۱۴۲ زہی.

اے بلبلہ! کہڑا کرے مالہ راشہ   گئے خکھاند و خندوہ نور
 سوے لوے لونگ پتک وے خلکہ: راشی زکوری زہنیم سوے پا اور
 لاالدوشہید سترے کرے بنکتہ   بورا ولیدہ را پریواتہ نسکور
 غتے سترے دنگس او بنکولاہوکرے

پا لمبوشود مورو مرشوے اور
 لنلن

ذمود کے فریاد

چاکرو خرچ خپلان دین ایا پا جینکو   چاپہ مال چائش پہ تمہ درو پو
 چابدل کر پہ هلک چاپہ شرابو   خوک نامے دہ مانغلی پہ تسو
 موں چکانہ کرل پنومونو لقبو نو   دماغب دپنبو پہ حای مو و پو
 اوس نومونہ شو خردے نہ بکلٹو
 تشنپیلی تھ لکھ واووا، کہ دسو

جتمہ

بے تعلیمہ بن چھغوا ده	سخو کتو له بے بھاده
نہ دل انیزی نہ سیزی	بس یوشی یوہ بلا ده
خولیہ ٹرنڈ نہ دیریزی	دچر چنو شفولاره

۱۴۸

خود غواپرے خہ پروادہ	زدیوران لورئے ناوے
یو طاعون دی یو بادہ	یو وادہ دخداًی جھنڈی
دابد خویہ دل ربانہ	پہ کالونہ بنکلے کیڑی
تل ویرونہ دی غوغادہ	پہ گیلوںہ ستیے کیڑی
دانے کار دانے سورانہ	فلانے دا سے فلانے دا سے

وائی غن مین پہ غوا
چہ دروغ دکتے ربنتیا

خرستی

خُلُمِ شُو ما ته نیمه لار کبے شوم پاتے	ھامِ شُو ما ته نیمه لار کبے شوم پاتے
بُداشِ خیل شوم یم شیلڈ بل تغزے	پاما جند و جو بنکلے سرے بلبلے
ھامِ شُو ما ته نیمه لار کبے شوم پاتے	ستار شووار پار دلوے دربار پر شوم پاتے
وہ لویم سینخ م اپنے ستار کچلبانے	
اور سنتری مسافر پہ لوی سفر ھمیو ازے	
ستی شہ دامستی کر کار پر شوم پاتے	ھامِ شُو ما ته نیمه لار کبے شوم پاتے
یا تلمہ الوتھ پر قید مہ اور ووم اور	
سپیرہ پا ایرے شوم پہ زد اسو پہ مخ تو ر	
مشہور دابوں اتوبخ دپار پر شوم پاتے	<u>ھامِ شُو ما ته نیمه لار کبے شوم پاتے</u>

(۴) دیم، دام

ترانہ

کرم بچل ملن دتول جهان دنڈارو رو ملک بہ کرم آزاد
 نہ جوریزی بے نمادوینے دا دارو رو تل بھری نابار
 یاچہ خان قربان کرو پہ وینوئے سم ودان کرو
 یاچہ نے سم جور کرو یاچہ نے سم وران کرو
 خیچپ بیانے دین دانقلاب کرو پہ نارو رو مسی شوبر باد
 کرم بچل ملن دتول جهان دنڈارو رو مسی شوبر باد
 واچوئی سہیستور دی^{۱۱} سڑپہ وینوسہ وردی
 سکوئی مونب تچل پر کی نن بیشی بنکا ہر دی
 خا دخنل کثیر اٹی تو ہ لارو^{۱۲} دا خت دی دمراد
 کرم بچل ملن دتول جهان دنڈارو رو ملک بہ کرم آزاد
 خہ بہ کرم بے ننگہ قام خہ بکرم بے جنگہ قام
 وینوکنے رنگ بنگہ قام خدی دبے ننگہ قام
 یا بہ پر کوکے شم یا بہ نے جور کرم بے دارو رو دا ملن بر باد
 کرم بچل ملن دتول جهان دنڈارو رو ملک بہ کرم آزاد

---

(۱۱) باس، دریشی۔ (۱۲) مخفف د دلار.

دعا:

ماله را کرہ پخپل لوی جماکنے برخہ
 چہ کوم ھائی شیز چرے اغیار نہ وی
 چہ کوم ھائی میز زکی ولی تشا لاس
 ما شرمان یا پتھو کرو پسے پہ منہو
 نہ عشق تو نہ وصلونہ نہ بیلتون
 چہ کوم ھائی یوشان نن پڑو سبای
 یو غفت او یو ماج یو یو پالنگ
 چہ کوم ھائی نکارو اشتہ اونہ لاز
 ستر ستر کے یکم کرے پتے یا اللہ
 زما خوبی نہ دہ ستاورہ دنیا

زندگی اوس

غصہ عقل شو پہ لا رو دضمیر
 زمک و نہ عشق آرام دے دزرمی
 ددہ نور ددہ رحمت دے
 دھفے جنت نعمت دے

من بادشاہ سرہ پہ جنگ شولوزیر
 وے عشق مہ کرہ دا پیغام دے دمگی
 داد پاک اللہ صفت دے
 دا پہ دے محکمہ جنت دے

داله تولو لوی دولت دے   دابانی دشجاعت دے
 بے له دے به جهان پوری
 بے نمکہ لکھ کھور وی

سر:

لے غلام دتو رو زلفوس رو بازو	چوب شہ چوب شہ انوکر دبتا نو!
سرہ بان دندنخ کور دشیطانا	تُورے لفے دے دیار دغم تیارے کی
له جنتہ غور محو لے دی انسانو، ^(۱)	دکنا مارپت پہ دکلو کبھے ناستی
بنارے دے کر سے تباہ دبادشاہ نو	لیونی دے کر محجنون فرماد دو رک کر
دمغولو کور ددے دلاسہ درانو	دے بد ناز لیضا پہ تول جسان کہ
خُرک تقراط مکھ بقرا خُرک اقمانو	چہ ماسہ خُرک مل دی تل پادیزی
له هرجا ولی باشاہ لوئے سیمانو؛	عمر خُرک هار خُرک ماں خُرکو

عالماں پیغمبران زمادوستا دی

عشق دے کار دلیونو یا همل حکانو

زیرا:

عطر و ائی چل قیمت چوبی و عطار	مکڑا لایے دھان نہم دی پہ کار
پاپوہیز خُرک پے مکرنے مکار	راتہ بنکاری تھے رو ند پہ بینا ستگو
د جنت انسان مینہ بیٹیے لار	تہ انسان نہیں لارا پہ جهان کبھے؟

(۱) دفافیسے پہ لعاظ دبیے او مفرد امل پہ یو شکل دیکل شوہ (۲)، باتا: پاچا، بادشاہ.

تول جنت نے کر پڑ دے باندھ نشار
 دآدم نہ دگراز پوښته وکر
 لارشہ و پوښته یو ورخ دھرنا
 یا پسوس د، ارنی، موسیٰ نه وکر
 یا منصورتہ وایہ و شوے په دار
 د مجمنون یاد فرماد نہ سلا وا خلم
 پسخ کوم لیلی محبنوں کربے اختیار
 منصور حکم کننے موسیٰ طورہ کننے نور لیلو
 خندوی اوژروی هزار مزار
 یوم عشوی پبل بل زنگ پبل بل با کننے
 هر عاشق نے وینیخ کننے خپل یار
 جلال یود جمال یو کے کمال یو دے
 ڈائیکنی میں معشوق نور در ب غفار
 لکھنگ دنور په نور صبور گیا بلیزی
 خہ کھلک لیونی غنی تہ و اؤی
 دیر شہ پیر چل یار ہم نور دیار

(اتانزی)

کونڈہ

کونڈہ ناستہ په ٹر اسرت کسوی
 چہ زامن نے په گولو شو شہیدا
 کورئے گور شوتیا رے دیوئے سہے شوئے
 کوہ کانوکرل فابنیستہ خوانان
 دزہ کے ذہ بھجی سرتہ دن استہ
 په ویر و نور لرزوی مخلکہ آسمان
 آزماد کونڈہ ملہ لو بحدیہ:
 آمنصفہ آزماد انصاف ھایہ:

دانمارستے کھلاب لانہ مہ بیا یہ
 رحم وکر دے سپین سرتاتہ ٹریبم
 دالا لے زمامہ بیا یہ لہ د ھایہ
 دایو دھانکہ زماد تالا باع دہ

نور کے درکار پہ گولود گورمکانو دازما روستے عپی پرینڈاے خلدا
 دازما دسوی زرہ یوقلاں سے دئے
 کئے اخلى نور ہمان خاتم مہ وا یہ
 دازما دکبے ملایوہ مسادہ کئے بیا ماتم لار دکور و بنایہ
 اللہ حرم پہ سپین سرد بودی و کبہ
 مرکے راغے خلاصہ کرو لہ گربیان
 بوی تر لار تشن کل شو پا پہ میدان
 دعپی پہ سینہ سار کرہ عاجزے
 پہ آسمان کن فرنستے پہ ٹر اسرشوے
 پہ سجد پریوا ته تول پیغمبران

د عشق نور

او دستور و مشغولا کئے	د آسمان د سوری لاندے
دوہ یاران مشغولا کئے	د نیخ سیند پہ غار و نیستو
پہ خندانے لاس کر بورے	د سپورہ می زرہ شو خوش حالہ
پہ بلبل کئے پہ لا لا کئے	د عشق نور هر خوا خود کر
او داد وارہ یاران بنکل کری	خوشحالی وزر و حکرے
د سوری ستورہ مشغولا کئے	چہ ذرہ دباغ سیل کری

(اتمانی)

اے زرہ

اے زمادزہ بليلہ وزارے؟؟
وکھ پسے خپہ خٹے غوارے؟؟

خہ دپڑ دبستان دعشت پینبو
خہ دپڑ دغمون لتھے، جارے

راتہ بنکاری جور بیان شید شوے
خکھنے گئے کوت کبھے والا رے

راتہ خہ وے؟ چہ یورپ کبھے دلبرے
در تیب یاری کرو جو چتھے لا رے

دایورپ دے جینکو کبھے وفانشته
بے وقوفہ! ته دمرہ وستی غوارے؟

(امانزی)

تمہ اوزہ

اوڑہ د چلو مشرود ریمه	تہ د مہ د خویند و کشہ نے
خکھیش نہ پروت نکو ہمیہ	خوبہ بنا یست د تولو مشرہ نے
او بل رنگ سکیکراز غے یمہ نہ	تہ نے کلاب پہ شکل او فطرت
ھے بیخوندہ مزے یمہ زہ	خوب د گبین نہ خوب دی سالذت
د جمان دنکبھے د نہ عکس نیم	لکھ دستوری تہ نے کل د آسمان
کلمہ پہ زر کو کبھے ستار تھن نیم	د شیلی ساز پسے یم سکل روان
زہ د مابنام پہ شاگلکین او سترے	تہ د سحر پہ شان بنیستہ او بیجھے

۔ ۱۱، لتوے۔

زه په دسواس خور لے شوک مزے	نشہ په ژوند دشرا ب ستاد برخہ
او زه دلمپہ شان سوزیں مہمل	تہ دسپور بی پہ شان موسکی هوبنیا ^{۱۱}
زه دبلیل پہ شان ژرین مہمل	تہ دلوٹ پہ شان دسکلو یارہ
زه کوئکت یار در ژید لوکلو	تہ نے نیم رازدار دبکلو کلو
او زه زور کلشن وطن دسوکلو	تہ نے شبنم بے بے دنو و مکلو
او هریو ویر زماد زرہ و تله	ستاپه خور و هریو غزل دے بنکلے
شپائی زما سلکی دی او رید لے	سرہند تانہ دہ خند ازدہ کرے
تہ نے مالک زما او زه د گلام	زه مقتدی یہ او ته م امام
ستا بنکلے تن دے مآبیت الحرام	ستاد پنبوحاء زما دسر کے مقام
کلے : راحہ چہ ورلہ و دشود وارہ	زماجونگرہ یوہ دہ دیجا رہ
از غی هم بنہ بنکاری دکل پیجارہ	ستاپه بنو پت به زما بدشی وارہ

(اتمانی)

بابا قمر (۱۱)

زه نے لولہ شپہ دوبار دوبار	ستاخونہ تول زماستہ پراتہ دی
اے زما پہ بند کبے پر غریبہ پلا را	کله خاندم حملہ ژارم یونے یس
معیت دستاغرت تہ غرفت دار	نہ تہ نہ نے غریب تہ دیلوے اوجتے

(۱۱) دایو منظم خط دی چہ غنی با چاخان تہ دلندن نہ دھنی دیرو شکایت آئیز مکتب پہ جواب کبے لیکلے دی، با چاخان دغدخت پہ جیل کبے ڑو.

خدا ای بہ حرم و پہ تاباند لبڑ کرے
 بل بنہ زوے بہے وکتلىستا دپاره
 مسائیکی زمابدی دواہ بے شاہ
 نہ کوبن خعلم لکھ او بنہ بے مهاره
 ستابز پا فوارد کے دی د مینے
 زمازرا وج کومے نہ لری یوداره
 وینم ستالیلہ ایله دپسون غباره
 پروانشته کہ پہ مند و مند و مرش
 فقط ستا اور دخل قام دنوم دپاره

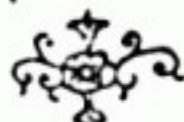
(لندن)

خانِ صاحب

پیسہ تک خان زمالوے یار دے زما خوبن دیر دے
 کوئی لمحونہ پہ روڑو کبنتے لہ مرچا تیر دے
 ابلہ درج م پہ یو خاے کبنتے دیر دلکیر ولیدہ
 ماوے کا کاوے خفہ نجومات دم میر دے
 وٹے وے بھیہ! بیکا و را ڪرہ غله راغلے
 اوس رانہ هیسے دخنکانہ روگو در هیر دی
 خوشحالہ ز پوکبنتے شوم خومخ م لہ چنکانہ کر دک
 پہ یو گوتھ میخ نہ کیزی کور دبود الونے نیں، دی

۱۱، نیر، والہ، نهر.

یام پوس په ھل دی شنے دنھمان و کرو
 بود اپس سرگو په خوب زرہ دایان و کرو
 وئے بچیس: مانہ هر خرک مالدار والی
 اواما مارانہ پس دز کاتونو سکوی
 مولی والی چنانا نوکبے یو خان یمه نہ
 غلٹه پتھہ دروپونہ ماکره راغلی
 خویم خچھپیش لاس رو خست موزدا
 چہ منز کان پکبے دشپی نیزہ بازی کوئی
 دی وجوار په دانہ هم چڑ تیندک نہ خورپیه
 ماو کا کا: من ویچ هر خوک غمہ کا نہ کوی
 معلکہ کانہ کرپ یا پسومال دینیانہ خلی
 بی شتوکر کری چندہ اوس تو ده خردا
 دا کھته بریوہ پیسہ ڪتلی نشی
 نشہ درہ دانلا طر خرچی^(۱) دپلار ھلہ
 خدا ی د پخیله و تھہ و کپی ھدایت دلار
 غنی کہ والی خه و تھہ والی تم دکومہ ڈارنے؟

مولے

مانہ یاد گفہ شااستار کے توڑے
 کرچھ خاور نے کے پت جوستا مورے!
 مورے: سالا سونہ مانہ نہ دی هیر
 چہ تکلیف کنبے بہ ماں نہ ڈچا پیر
 سادھنے تھے یاد و مہ مر مابنام
 دکھنی دھر مونے دبهرام
 ستا کھل رتہ دبائی دعا نہ بنہ ور
 ستا مل دبل د مینے نہ خرابہ لد
 او بابا بہ لپڑوں لمحے آسنا نونہ
 یا چہ ماہہ دیر خراب و کرل کارونہ
 اوز ماسلہ چکوسو بہ تاڑل
 تہ بہ وے زماملہ چکرے زمامل
 مورے یاد دے مانہ آور و کے تال
 چہ تانڑہ بہ نگولم کال پہ کال
 سا جو تھے جو تھے سندرے ارخند
 چہ بہ سپک لکھ دباد کرو زرہ زما
 یا چہ مانہ بہ لہ قستہ شوے په فار
 زما او بنکے بہ د بو تلے پہ زارزار
 مورے یاد دے مانہ وارہ اخترونہ
 چہ بہ تا پہ بنکلی مع کیبول خالونہ
 پہ جکرو بہ د نہ کرمہ پاک بنیستہ
 ما بھا کرو پہ ختوابتہ
 تا به د وہلم بیا به دے کیم بنکل
 مانہ یاد گفہ شا میلوتہ منہ دے
 مانہ یاد گفہ شا میلوتہ منہ دے
 ستا پہ غیر بہ اللہ ہو بہ شوم دیدہ
 چہ زما د جود و کرم لہ سرہ اورہ
 او غونہ و نہ م کانہ پہ آواز و نو
 مانہ یاد دے کوئی تہ را غلم زہ
 مورے: مانہ یارہ شپہ دیوہ توڑہ
 زما سہنے و شغار د جمازو نو

زماھن مورے: ته تا به و نے۔ قربان۔
 مورے: ما ته یوہ بله و ریخ دہ یادہ
 چہ ز مونڈ کو ریزید لولہ فریادہ
 وہ دیر یخ شان ست آوارہ لاس نانہن
 سکلابی نگی ست اواہ بے رنگہ سپین
 ته موسکی پھر خوب و یادہ و پا خید نہ
 ما کے مورے: مورے: تاہ قربان۔ و نہ
 ماڑل دتھہ او تھہ راویں بید نہ
 و پر تھہ خاموشہ کل بچزان سے
 ماڑل او تا پس نکرو چھے لے؛
 کہ چھے خلور و کبنتے دی پتھ و جو سامورے؛
 ما ته یادے هعنہ شان ست آسیر تو رے؛

کل کہ یارہ

اے زماد نرہ قرارہ:	اے زماد ستر کو تو رہا:
اے زماد سر کلابہ:	پہ زاری درتہ ولا ریم
یونظر را باندے دکھہ	ست انہ یارت لیم راغلے
مسافر یہ پہ لارہ	مال دے حسن تھ امیرہ
اوڑا خلوہ زار فقیر	دبنا یست زکات د را کرہا
اے زما مهر نکارہ	تہ بل لہ بنیستہ کل لے
او پنک تھ ننا و نے	خولہ دے و سپرا کمکھا:
تول پڑا دی بیقرارہ	

ستاپه پانو داشبینم   دی زما په ستر گونم
 ژروی ما هر مردم   ستا زغی تیره بی شماره
 در گوم زه دزده دینے   چه ستا پانے شی رنگینه

داستا سه شوندو گھینه

شوددے وینو په داره

لیلی

پہ پالنگ ناسته لیا په لام کنے او په غیر کنے ستار
 ستر کے دکے دپرسان او انتظار نه دیار
 دمرک او محل په شان نے مح زیرے زیرے شادے
 ول ول نے زلفتے ترے چاپیڑ لکھ توں بسامار
 واره واره بنیسته لاسونه دخنکانه مرہ دی
 په چوپه خوله د عشق مانہونه وھی هریوتا ر
 لیونے نمر په زیره ستر گو ددے ستر گکے لئی
 وروستو سلکی کری رو رو مری لکھ دغم بیار
 خود دے ستر کے دبل چا دستر گونور غواری
 نہ زیرے لمروینی او نہ ددہ دستر گو خمار
 سر زر کی غوح کرو حان کے غرق په چلو وینو کنے کر
 سپور می سر تور کر ور پسے ژاری په زار زار زار

په پالنک ناسته لیلی هغه شان سه تار غزوی
او خداوی خبر عشق به کله بیار کے دیا خوبوی

سوال

خدایه! او کرم دغچے سره خند؟ که دخوار غربی میلہ کریان
خدایه! دکرم خدا بار بکلی غمته که دچل سوی زکی شم تماشان
خدایه! دویینم سادلو شد خنه یا که تمہ کرم شروع دحو گلمان
تمے پوہ کهه تمے پوہ کهه نه پوہیم
چه زرا تاکمہ خوشحاله اوکه خان؟

لیونتوب

یادو گوری بس یونہیم لیونے	یازه جو ریم دا کاخن لئنی دنی
شب پر بدیل دباؤ نو ھارن درنے، ۱)	مام محن، دا مستاد و نج جنت
وک داستسا کری ٹیپہ کو نے، ۲)	وک داستا بدیل ھاوکرنے نام شه
چپل جهان شی دک پیمانے	دا شدکو و بار خیال جهان ته
تل سپوری شباب بیار اجان جانے	نمیته لوری نهم نه و نج نه لو بده
خوشحالی نے بے پروا جاودا نے	دستیلک دچپو په شانے دائیکے

(۱) دندی. ۲) آوانه. مکروہ دشی میرت، رکب باید میںہ (یا)، دوستی دوپیسا مهدیہ م غنسته ده.

خود یعنی دی کی نہ دیکل نہ دخواست
 زممالر مسادل مرپہ شان حُلیجیزی
 خوب پخته کہنے نہ دخیتے ہے خات
 زما خلک هم ساد خلکو پہ شان سخنی
 چہ مویسکی کو پڑھوئیں جائے
 زہ هم کم کہ زلزلے عالم تباہ کرم
 چہ بیوانہ شی دینے دتوانے
 زہم و رزم عالم خاۓ تو بحد کرم
 دون چیاں کو پہ مساد ملک پہ کامرا
 جنتیاں کو پہ بول کان پہ باعچو گرائی
 یا الی چہ دکلوں خبئی خواست
 زما ملک کہنے دولت نشہ خوشحالی نہ
 دی زمزم، ما شراب سہ افغا
 وی باران ملک نہ مایہ او بنکو
 پہ خندان تماز کو پڑھوئے خواست

مست زنگیں شیدیں جہان دیویں دے

ورتہ خاندی دک دینے لبوئے

توبہ

پہ نیٹی دخیال اوچت، شوم لحجانہ
 و دعقل فانوس لاسکنے مے رو بنا نہ
 پہ تیار ہم نیلے لا، تر نیم اسما نہ
 له و خو چشمہ تیر فانوس مہ پشو
 مال نے را کربلا فانوس منکا، بونا
 دفلک شہزادگی ناستو باعچو کہنے
 دسپوری میں یہ دلائل عجمی غاشم شوم
 چہ دستورہ درنا نہ هم اوچت شوم
 مادر دے پہ ربانا چار غلیظ خان ولید

پہ ثرا م سرک پورتہ مکریانہ

۱۰۱ دسمبر ۱۹۵۳ء

سینک

چه دالاندے تر غور نیک و می سینک
 جینکی متے ازادے کل بدن
 سہ انکو رسہ شراب او سع کلوونہ
 پکردار گتار خود نے لکھ بیلے
 چہ ورخوتہ نے رسی مکانونہ
 ددمی بیکلی بنا رونہ دمغولو
 رانہ هیرشی محلونہ بنیستہ نور
 ورتہ خدے دنیا بنا رونہ بیکلی
 درہ هیرہ قول بنا دخبو برشی
 دپس تو درجود گیو اندام کرم
 دپرس جو بنیستہ رہمی کلوونہ

مالیدلی دفرنگ بنکلی جیزونہ ۱۱
 مالیدلی محلونہ دلندن
 مالیدلی دالکی بنیستہ بنا رونہ
 مالیدلی دپرس بنا پیری بنکلے
 مالیدلی امریکہ کبنتے دی بنا رونہ
 مالیدلی تاج محل غوتی دکلو
 خوچہ ووینم زہ خپل دختو کور
 دانزی تسلک کوٹے زماد کلی
 چہ خرمی ورو پتوں بنیستہ لمدری
 خدا یہ شکر چہ پیدا دله د قام کرم
 خبکرومہ دلندن لوے محلونہ

په وللہ چہ لہ جنتہ بہ شم ستون
 کہ کغل پکبنتے دانورم دپسیون

مکن

ته چہ بنکلے بے بھائی: زما دین زما دینا
 حکلے: ته کل لالانے زما ستورے د سبا
 کلے: کل د گر کلزار ستا دخہ پرے بھار
 کہ چینہ دہ کہ ابشار ستا خبرہ ستا خدا
 مشحیران پخپل کردار چہ ستابت نے کر میار
 هغہ لوے پرو رکار ستا پہ ستر کوش شیدا
 ته نے جو رہ کرے حبینہ کل رنگینہ بیانے کرہ ستا پہ حبینہ
 دسپوز می سپینہ رنا

بکانہ

چہ نے عمر پیصر اوی لہ خزانہ کیله نہ کہ
 دو مرہ د سومہ غمینہ چہ او سن کے دینے کہ
 تاوے مالہ دالی را کرہ ماغری بہ خدہ دینے
 چونک از گئی دی تول کی پے د لارے تا پنکہ
 زما دین کے شکار چنی کل لالہ توزی غمینہ نہ شو
 پہ ما دم پیز و شرب بالہ خوارہ نہ کیل کہ

زه پخت ستامار کرم پخت ستاستر کے رہنے کرم
 زه دلار کچکول پلاسٹنے پکنے بونے زرنے اوبک
 چھوانی نے دریزی او دن، پغیانی شی مراوے
 دنما رکوہ قاف حودتے بخرا خہ کا او خوک خہ کہ
 لیمنی درو درو درکبزی حان پخپلو سکرتو وڑنی
 سافراق عشق نے بھانہ کرم او مرخہ کا او سمرخہ کہ

پلوشہ

چھوانی، و خہ، وزیر ان	دے بے بے بے لیلی، لیچان (۱)
تہ راست، داد خدا شان	چنیم لفردی او نیم لنجیان

غروفیں

کہ نہ بدلیم بندے دی خوک؟	چہ نہ بندہ شمشہدی خوک؟
کہ مرکل بالچہ کنٹ خاندی	پہ دیران پراتہ دی خوک؟
داجہ تے لوگی تہ ڑارتے	پہ دتی او روراتہ دی خوک؟
هم کوئی عشق هم کوئے دیونہ	دبونیر داخڑہ دی خوک؟
غنى او رسکوپی لوبے	خوخبر ترستنہ دی خوک

(۱) لنگی بربت.

پلوشہ

و و تونه را غلہ پیسہ سیر پتو ایمان خر خیزی
 پخواہ جو نے خر شنے اوس خوانان خر خیزی
 ژراب نہ کرم چہ غنم جوار ارزان خر خیزی
 پرو مکال کوئے خر خید سب بیو پاریان خر خیزی

آدھار و کلمہ

پہ تکلیف کئے دیور د تکڑہ اواز دے لقولو خرب لہوار و سکھے ساز
 سے زہم یو حلا وہ آسمان تکڑہ فربستو تین چل زہ کر دپڑا ز
 بے پرواز مال العشقہ پہ خندشی
 آدھار و کلمہ تدبیش کر پے ناز

کلہ و دمے

تبتستہ دسغاتی مlad پانگکہ	چہ بے نگہ شی پتوں پہ سر دانکہ
خدای دوچکری د دخیث علّم	چہ پہ طمع د دنیا کوی عظونہ
کہ ویریزی پہ دین د پیشو پانکہ	پہ والٹہ کہ د صراپورے دے پریبندی
دامد د وروہ داونے و نے خانکہ	کلمہ کلہ د غنی هم قصہ اورہ

پلوشہ

د جهان خبرے کورہ   بیل بہ نکری سپین لہ توہا
اے غنی! کیلہ ترٹ مہ کوہ   شو پندہ دنیا شبکوہ

لوبہ

دلرے لرخنک راغل تمام   دیدن لہ ستاد لرے لرے
زمایا دیبی ستاوہ درخبرے   دلبرے دلرے لرے
خوکہ دمکی سترے غمازے   پہچاں لچک پہھوا خے
ماعکنے بیلے سترے واڑے   ستاد دید شلے موتابزے^(*)
خدا بیزوکہ حورے ستاد نوک وی برابرے
جانان دلبرے دلرے لرے
زمایا پخوا کنے هم خرے کرے   چہ دنہ تبسم هم نعرے کرے
کل خدا کله بنیرے کرے   نہ مخوا زرہ ذرہ ذرے کرے
فرہنستے ماتے دشیطان گرے وزرے
ارمان دلبرے دلرے لرے
کله دھر! کله دنے نا وی   کله دنمن کله سبا وی
پہڑا سرے سترے کے زماری   موسکی رنگینے شونا، ساری
کله سور کلشے کله شے دا و خرے
جانان دلبرے دلرے لرے
(*) موتابزے: محتاجے

کل کوپے

پہ پنتو کبئے کرم خبر نے عجیبہ
 بے جانا نہ یو وزر نے عجیبہ
 خوچل زندہ لہ مانہ لرنے عجیبہ
 خزے ۱۱، حرشوی برابر عجیبہ
 دغی جتھے دلبر نے دنیا ز
 دسپنیسو تار کبئے لعلونہ زہ پیمہ
 دآسان سیل کرم پہ ماتو و زرونو
 مل ملام پہ زرکی کبئے جانا ناستو
 چہم یو تک ترنے لرنے کر حیر اش
 نہ خچل دنا ز و رخ نہ دنیا ز
 لیونی دخہ لو قویہ دیری کبئے
 الثر توے کرمے ملغدر نے عجیبہ

پلو شے

جومات تہ لار پہ میخانہ کورہ
 پہ زیان کبئے سود داش جانا نہ کورہ
 پورہ بے نکپے خان لہ بانہ کورع
 نیتہ دہ لنا او کار نہ دیر دی

اُنصاف

توئے زلفے لے خور سو وال و پہ غونا و
 عباد مہولا هم جومایا او خادم بلود^(۲)
 د قسم پہ لوند کور هفہ لے ویشکی
 مالہ عشق شام اکہ بال د بنا یت د ساو

(۱) بخت. (۲) بلود.

پہ کارڈی

لوئے دزدے لری چہ اسرے لوئے لری	چھوکھا تیساٹی درہا زلونے لری
مہاراہ مہاراہ دابہم تیرشی	هرھوکھ مل شرکو گئے بہ سہنے لری

زورہ

خدا کے چہ پیدا کرد ھانہ زور	کل نتے تر لاندے خیزو نہ نور
سرے اوچت کر تر نیم آسمانہ	بادشاہ دھر خہ دبے سرہ زور
الله موسکے شرح من بیدا شو	
طاافت پنچکہ پریوت نسکوں	

بادشاہ خانہ خط

زمگریو ان شلیدے	ستاشنہ قبامزہ کا
زمادک جام دمیو	اوستا هما مزہ کا
چہ شپہ خلاصی بز تیڑہ	دنیا وید دی نورہ
ستاپہ ھر ھو کنہ کورا	خند از ما مزہ کا
پہ بنکلے خوت دسحر	لرنے د ملکہ بھر
دسوئی لوئی خیگر	ورو روڑ را مزہ کا

چہ ورنو ان شی نسیم   ته پے سجدہ پے تعظیم
 ستا بندگ او تسلیم   مستی زما نزہ کا
 ته د سبا پہ تمہ   زہ د دنیا بے غمہ

ست رکے مے سرے پر نہ

لیونتوب دا مزہ کا

نیمے مرے ستر حیرانہ واڑے

پہ دک جہاں کبھے گر خمہ یو خے   نیمے مرے ستر حیرانہ واڑے

چہ ورخ شی خلا مابنا راشی   تورے دغم مالہم جامے راشی

دالرے ستوڑی سپوری بے مہر   اوہ کہ دتش رومند تما می راشی

کلہ بیشی دار اتلل یواحی

نیمے مرے ستر کے حیراواڑے

ما روے پسونی ته دنور میر منے؛   دیار لیدے دتا کے ستر حرب جنے

موسکی شود پتہ شوہ پہ دیجھو   میخ حال دنہ دنے دھلبد ف

اوڑہ پرینبوم غلکیر یو خا

نیمے مرے ستر کے حیراواڑے

ما دلالہ ته د حسن لورے؛   شوندہ لیدے دتی م د دلبرے

شہمنڈ سرے رو رو کر بکتہ   ما تہ نے دنہ کرتے دیار خبرے

اوہ زہ نے پریسوم غمکین یواخ
 نیتے مرستے کے حیرانے وازے
 بورا مے ولید دغمه تورہ   دیر پریشانہ دیر حکرو کورہ
 ماوتے دیار زلفے دنے تالیدلی   خہ لہوئے رورہ ادا الورہ پہ لورہ
 لیوں لایا اوڑہ نے پریسومہ یواخے
 نیتے مرستے کے حیرانہ وازے
 لرٹے مے واورید دجنون شور   لرے مے ولید فرمادنکور
 دشیرین آہ راور نیم غیر کبے   دلیانی مردح سوے دغم پہ اور
 پود شوم روان شوم یواخے
 نیتے مرستے کے حیرانے وازے
د فقیر کنو عزل

ورورہ! دی داجھان یومکان دفنا
 ورتہ مکرہ ژرا ورتہ مکرہ ژرا
 مابنام خاوردے شی کھل جپھر شی پیدا
 ورتہ مکرہ ژرا ورتہ مکرہ ژرا
 دا چہ لانہ ہے دپنودی داخاوردے تہ کورنے
 ونے دچاشونا پس نے او دچاستہ تورے

دايرے معشوقي وی چه تلے په خندا
 ورته مکره ٿرا ورته مکره ٿرا
 دامستی یوساعت دا پستی یو گری^۱
 داسو رو شال دا میر د فقیر د اشري
 دی داواره خیالي بے بنیاده دو کا^{۱۱}،
 ورته مکره ٿرا ورته مکره ٿرا
 مرذره کری صلچه دنیاده فانی
 دپرون بنا ریو کنبے من ده ویرانی
 ڏیو خوب دا ژوند وون دا ځوانی یو نشا^۲،
 وئے څو ٿے په ٿرا وئے څو ٿے په ٿرا

خوشی خان خنک ته

د خنک لویہ خانه^۳ : د همہ پښتون سرداره
 اے ڳلکیره د غم جنو د پریو تو مدد ڪاره^۴ :
 آجره چه ته لے خان کے آکار و آچه نے امير و
 آجره پورا نیدر و آکار و ان دے بے مهاره

۱) خد عمه، فرمي، ۲۱، نشه، ۲۱، خوشحال خان خنک (۱۰۲۰-۱۰۲۲ عي) :-
 قدر مان، مبارنه، شاعر او ڳوال ده ڀو د مولانا ترنن.

ستاپه او بکاو زر غول شوت ستاپه وینو پامیا
 هن باع او غرہن پروت دنے بے بلبله بے بھاره
 بیاد نئک توڑہ تیرہ کردہ بیان نکیا لہ دادیہ کردہ
 شہ فنا مرو رخانہ شہ چخرا دلکھیو سالارہ

پاؤ شہ

لکھ مو رجہ پہنچی رنگ خورنے کا دا پروت شہ کنکے کل جا
 دن گنجہ مینہ ناکہ دمورستکہ کہ سپہ میڈ داوا لارہ پہ آسما

لر شہ خمار پیدا

دا سر شراب دا سر مکاب خت دشتاب سازد پا بآشوم دا برم ہم بے حجاب
 لر شہ خمار پیدا پخ دیار پیدا
 دل بکلی خط دا بیستہ خال کچہ جمال لکھ ملا جانا نہ کرم دکھلا جلال
 چہ شہ خمار پیدا ستاپہ رنگار پیدا
 دخت مانباں کل جو، ما نام او دنمزہ مانہ نے زیان ہم کرو لکھ سوید
 چہ شہ خمار پیدا پخ دیار پیدا
 دژوند کاروان وری جانا ن دغہ م دنے دغہ ارمان
 چہ شہ خمار پیدا ستاپہ رنگار پیدا

پلکوشه

دومه بیکل دے زما بانا بیسته   چہ دیدن کر پنا ایما بیسته
 نوریار مِتش پت باند بیسته   در آسن که هم جهان بیسته
 دکبار و ددو سترگو مسینه ناکو   لیونی ته میکا هشوح بیسته

میا جعفر شاد ته خ

بیارا یادشو دملک خوب خبرے   په پنجره که مذیارا لکه تنحرے
 چوتہ نوم بنتین تا رچرتہ میز ر   چوتہ نه چتر کوله، چتر شکرے
 چیخوک ماته نز دے زمانه لر   خکه ما په پکیم دخیال وزدنے
 دکو ساده خراب چند دال کر   په پلاؤ پئے سترک شونے چفرے

کلہے ودے

زرم اپے وجا و دخوشنام نکو لاند   هنده په نیک کابنے، په ستر بتو باند
 کو دنرا چار په ایشلو تر سکو نیری   بنخه مریه ڈچنہ، ڈوئی مڑ کاملد
 مالی وصال په سارا کو تائب کر پ بل   دومه مهدل ب نایسته زما جانادی

۱۱۵. ولہ: بکر بنا تھہ دھندون پہ (یونی) وکٹے بے دے غنی غافہ دبور پہ کاخ کبئے افسنا۔
 (۱۵) ماصھرت و روکو (ر. ۱۹۶۲) میا بات کا صاحب دھری، میدار متهو سیاسی برادر اور دلخیر پر ملعون امراء
 سارے برکلہ جیزی، دی لے سیاسی سیز نہ پڑے ادبی سیرت ص ۳۰۷۔

من چه د مرکوتے ۱۱، د بابا پہ کو د ا خلش
لستونے تایخ و کرپے دار د غنی خادی

پلو شہ

پیاد جان ا سفر دیا نہیں او بن کو د کے
لبر نگہ نے کلابی شویہ و زور دلو کے
ناد ا شیخہ: کو شہ شہابت دی شہابت
داد دیا نہیں او بن کے چہ کرپی نرم سینے

پلو شہ

کفار د لیونو کبھے د کلو نہ هم ماران
قطار د لیونو کبھے دیرو لا ر سغیران
پرو ا غنی نکرے کئے سکتی کہ درند
تف: خبہ د ا جما وی او خہ بود د جان

پلو شہ

حسن پہ بازار کبھے مانا یو روح رو ان و
پوشائی مقد د پختہ دل پین ساو
نا کا پڑ اواز یو د قبے د د د کے وشو
حسخال حمل دا د کو خد د لیونا فو

پلو شہ

بیکام خوب کئے خابر جنت کبے ولید و
پلاس کئے ورنیو دیر پل و نہ در و پو
د بہان چہ لته و کرپی د رفیخ تا ترین کوتہ ته
خا خپل کتہ لدہ نہ خر خیزی پہ پرد و

پلو شہ

چاتہ نے بناست و رکر غمکین
چاتہ نے غم و رکر بناسته
زئے هم مست او هم مو بیار کرم
هم نے پخت کرم هم په خسته

۱۱، پیغلو کے ۲۲، د انظم دوزن د ماعت نہ آزادی.

کار غمہ او بیبل

دو یو دوہ چکونہ سوے دخزان دوران ڈنوے
 نفے کر لے سوئے سوئے یوبیبل پہ مراوے خانگہ
 شوے شمکوہ پے غم سکے سرخوں زما خدایہ: شوکور دغم روکی زر کے زما
 دلالہ پالہ کنبے سر کلرنگ شراب تازہ عشق نوے دلبرنوے شباب
 یوباغھہ کنبے پتھ پے غام دریاب دنیاد وجوہ سترگونہ پہ دده
 کلمہ خاندے کلمہ پتھ پے نقاب دنبیستہ متوروہ پے باع کنبے سپورڈ می:
 پہ جنت کنبے دروزج خغم عذاب زہ مشوم ور کشوی یا رہبے رویندم
 های شوکور دغم روکی زر کے زما
 شوے شمکوہ پے غم سکے سرخوں زما
 یو کار غمہ چتہ راوی ڈله کوڑ پھرلو کنبے گندہ منبوکہ تورہ
 دبلل ڈرانے تیرہ شوہ ترغورد ور کم عقلہ رہ
 ولے صنم صنم ولے نعرے دغم
 مکڑہ کیلہ دستم لہ روزی دک د عالم
 کوڑ خیتہ چوی و بد نوضم مرہ نہ کا خود ستر بہ دیار دچرمانڈ نہ کا
 ما بهم راستا پہشا په خدا نیشا شیلدم نزخوں بیلا اللہ کہم خوں سرہ نہ کا

---

۱۱۱ دانظم دوزن دمراعت نہ آزاد دی.

خورد تو ان خاند ببله ار نیاده نشله
پر پر ده راعم لریاں لکه ما شوم ناران
نه د آسان دنگه پیغکله شینه، تو ان

پلوشه

یاری مغنا مزد کا	چه دواره سیال وی
و هم د مرد وی	چه خوره لے خیال وی
شبہ به جنت خدا	چه دواره ال وی
خوره چه د و د منکلے	دو مرد جمال وی
دقام په مینه مسته	کو خج که لال وی
دالیو ف به هله	خدایه خوشحال وی
چ لاس اوزد وی درد	
سارون مال وی	

پلوشم

شین زیری شملام خود د هو سون بنسه
یا کو د تن اسانی د غنی باز شه خود کلے بازاری د پی سو غوبنسه

پلوشه

لکه بت بیناب کاره روند، شمشکوره تم
عشق دانبله کا وکو سه په ما باندے

۱۱، ساید، ۲۰، نه دیت.

غنج جام دجل فی مخمور پاکل کرے کہ اپنی تے دعویٰ شہ سر دلاند ت

پاؤ شہ

دعا شق مخمورے ستر کے کہ دیار مشکارے شوندہ تے
کہ غوفی دی دنر کسو پسرو کو تو کہے راغوندہ تے

رشته

اویابے پروم ارغندو نے	یابے جزو و نہ زہ و نے
یاد سیند د میفع اوبہ و نے	یاد نیم آسمان و نے ستو بیت
نم پلار نہ مِ نیکه و نے	یا تلہ و نے د شبیم زہ
نم بد و نے نہ مِ بنه و نے	نم دوست نہ م دشمن و نے
کہ رشته نہ و ن سرخہ و نے	داجھان بہ لوت جنت فر
خدایہ زہ بہ ست اعاش قدم	کتہ و نے ست اپہ نہ و نے
غاشقی بہ بزرگ و و	کہ عشق و نے معشقہ و نے
ربستیاز و کہ خپل مالک و م	یابہ زہ و م یابہ تہ و نے
می دغ دسردا و او و رہ	
کہ غنی و نے خبہ بنه و نے	

پلوشہ

ستا فراق پہ ماتیامت کر	یارا خہبہ وی قیامت اوس
ستا پہ عشق کبنتے رسواخ بنیم	یارا خہبہ وی عزت اوس
دھمہ جہاں بلبلے	ستایو خالنہ دے سایلے
خود کل صفت پورہ کری	دکل خہبہ وی صفت اوس
ستایو خوب نظر دلبرے	ستایو دودہ پستے خبرے
ما نہ ملک جنت جنت کر	گورا خہبہ وی جنت اوس
بار (۱) درون جبل صنیعے	ستاد دو دوست کو پہ نمے

خوار غنی لو غنی پروت دے

ستا بہ شوک کوئی صفت اوس

پلوشہ

یوار مان م پہ زرد راشی کلمہ کلمہ	شنے لنبے دار م خیڑی لمہ کو ملمہ
نا گمان م دستی چپے لاموکری	نا گمانہ م سرعقلشی بے کلمہ (۲)
زدہ م و نیسی یو پنجہ دفر لا دو	کری نپھر تر دخودی عرق یو حلمہ
زمبے خودہ لیو نے زردہ م آہوشی	
نہ پوھیری کئے پوکرے هزار حلمہ	

(۱) بھر، یعنی دشمنیوں۔

(۲) کمل مندی کلمہ دو، یعنی مقل م بے انتظامہ ادبے ادا جائے شا۔

پلوشہ

مراوے ستر کے کرہ را پوتہ ستر گوتہ زما دلبرے
 خاند و خاندہ مسکنی مشہ پہ ربستیا نہا دلبرے
 راش خوا کبنتے رُ ما کنینہ سر زما پہ سینہ کیزدہ
 دستی پہ خوب وید شہ پریزدہ دادنیاد لجے
 داغونہ نہ خلا صیزی چھوڑوند نہ وحی خلام شرے
 حُجہ چہ پت ترے یو ماعت شودیو بل پہ خوا دلبرے

ڙ

نه زه فلسقی یم خلکه نه زه یونے یم
 یوغیب بچی نہ دپنستون دپلائکنے یم
 واره یم یاران ڈیود بنمن ہچھہ نشندے
 زه دھان بنمن یم چھلخان دیرمیرنے یم
 بھٹھا کنھل بر بھنے دیرم خذگ لو سکرے
 خیال یم دسادے پیدا شوے پرونے یم
 خوبن یم دعکی کلونہ هم منکارونہ هم اسونہ
 خوبن یم نرپنستون دی نہ راوردی پنتنے یم
 نیت یم د طوف ته دولن د تور و ختہ
 ستر عطا نہ د مکے د مدنیتے یم

زدوم په وطن میں خوتن جلاوطن حکم
 زادسرکل نہ شوم میں زہ ترے سپیلنے یم
 زہ میں بینہ اواہیان پہ تیرنہ خرخوم
 خلکہ لیو فی یم خلکہ خکھ لیونی یم
پلوشہ

پ توڑ شپہ دغم کبنتے یونچری درنا   زرخون پہ دیرا کبنتے نبیستہ بودلا
 دویز توڑ کل کبنتے یوہ زرکہ پہ خند   یوٹھاٹکی دامید دنامید پہ دنیا
 دنگیں دبوری ہال د توڑ شکوہ صحراء
 مستی ذکر خوانی ذکر دلبر د کہ اللہ

معمی

هم زما خواراک دم خویے بنا پکر دے   هم زما بیم، هم زما هم دمنزک دے
 او سی پڑھمنہ کبنتے راخی پتکلیف   خوبیں پنڈتا نو دملہ احباب پروہر دے

پلوشہ

تزماد مازگی دارہ دنم تعویذ نے   سا پمنہ متنے سے خوہ دی عزیزے
 سا بنکلوا پاولہ اے زمار کاہیستے :   پتھے به دھو د جنت نہ کہ پنکریزے

ستارا نجور زہب دنرکس غوثہ ایرنے کرم
 بنکلائی شزادگی بہار کریمہ ستانیزے

لندی چک

نن چک د انقلاب وہی نعرے۔ قوقو جوره خت شود سبا
 خونہ خُی د جو مات نہ انگارے دالله هو
 بیکار جمعے شپہ دیر تائی راغنی وو
 خمیش شول طلبان مایپرون لیدلی وو
 پروئے طالبانو دیر بادرنگ خورلی وو
 ور و کے چنی خه شوچہ هم رہ کری داڑ
 هفہ سکا تارہ کبے دیر تپر خریل وو
 الله پیس لئے دیر دنیول پشپے کل اوبلو
 اوں خوک و کی جو مات کنے انگاری دالله هو
 لندری چکہ زور کر و د انعرے د فو قو

دماں وزیر تھے خط

لوبه او بند بنيمه و روره: او بز د آمدان لري

دامر کیل پہ خولہ میتھ
دامر بومشین دے تیز رفتار لکھ موتھ

میب تیکس^(۱) به اخلى دیکوا سار و ده تر زیات به هنرو چه دگر خوک دلنداری
 لوبه او بز ده بزیره و روره: او بز دامد لری
 میبه: مالیه کیز ده دچایو به چاینک لوی به آمدان^(۲) و دی تیکس نه دبانک
 دا پوس کنه و چی خانصیب دکه ملک اخلمه تر تیکل^(۳) نه د میب د، د دیدن
 لوبه او بز د بزیره و روره: او بز دامد لری
 کیز د بزیره کیمی به: په لوی لوی بزیره و بزیره معما که خود سراویا د دیره
 تو عالم به ولی د بزیره هوبسیار و بزیره خیاد خز د بزیره د دغزیه ملن لری
 لوبه او بز د بزیره و روره: او بز دامد لری
 مانع تھیلدا که^(۴) صیبه واوره سفارش ستا به دیلک کیزی نهابه لب و رزش
 دک بهه روپو کرم دسر کار خمنه تش صیبه: تھیلدا هر خاپولانک بستن
 لوبه او بز د بزیره و روره: او بز دامد لری

خره

یوم خان لا لاد بچه دے نز په سرخپه شانو
 یونه ملخرو د کچه تاکود دے د چوره یانو
 یوم معتبر خان د حجره قاره باسی کور
 ده نه خناوره د د ده د بچو مو ره

(۱) مالیه: محتقول. (۲) خلک. (۳) کوس پیچره: فسیه جبره.
 (۴) کمکی: مشهاد تمامه: د تھیل سند

لاسنے زبه: مات کرے چندھی دپنتون خور
 کاشکی دد پوزہ کبے دد دخور پیز وان د
 منہ زماخرود کے چھتاکو د چور یانو
 یومستانہ خان دے تیز روئی کبے لتھیرات کلے
 رسی بزمیام (۱)، تکہ وی دیر کبے کہ وی سوات کبے
 هار او پیکال دمالنے په حوالات کنے
 یار دمہیز کو مد کار د بد ماشانو (۲)
 منہ زماخرود کے چھتاکو د چور یانو
 پوپیسہ تک خان دے خبر لہ چنگ ربابہ
 مر نوکریہ قفس کری دودھی و کھینی (۳) خرابہ
 نہ خدی خور کشی نہ ویستے شی بے جولا به
 ورو ربه زمانہ شی دا روگی دمالر اریانو (۴)
 منہ زماخرود کے چھتاکو د چور یانو
 یوزور پیتون خان د خوبنی نیزو بازی
 خوبنی دی بنکارونہ د لغڑ او د تازی

---

(۱)، بزمیام پاکستان کبے یوزیارت دی چھکالنی گرمہ پہ کبے لگی.

(۲)، بد ماشانو. (۳)، ورگوی.

(۴)، مارواری دھنلستان د سورا شعر پہ صوبہ کبے دیو خای فرم دی چھنگ پکرو رپیانو مشورہ ی.

نزد رور پی دیوسفری محمد زی
 هم پ قام مین وی هم مین وی پچپلano
 خونبئے پیر خردی چه تاکو دی دچوریانو
 یولیونی خادئ نه پ خادئ نه په بل
 نه دوری بونه پر وله نه درخی داچل
 نظری ته نڑانی او غل ته دانی غل
 خدا دی بئے پرواجو کر پروانه لپی دخانانو
 خونبئے پیر خردی چه تاکو دی دچوریانو

درے زوارے

سوال:	خوک نے ته جناب :	خان نے کہ نواب :
بنکل دی جو سہ دہ بیت کنیت دے دفعہ دار دے	دامزے دبار دے	
بنکل نے سوت		(۱) بنہ انگریزی بوت
خپت دل بزمے وینم		(۲) دفتر ناک خوجرا بہ کنیت دے سور وینم
زہیمه مصروفہ		خواب :
فیس را درہ اول		چوب شہ بے وقنه :
تل جیب دی پک		زدہ میکہ کوم او بندہ بخشونہ دچل ول

(۱) وکیل دعا ، داکتھر بھیا ، انگریزی خواہی .

شکر د توپک	بہم دلال مدم د خبر چھپنک
سوئے لکھ طور	سوال: ته حوک نے حضور؟
دامزے د بار	لاس کنے دے ابیور د عصیتہ نے جو لیہ هار؟
غوب دے بان	ریک دے مرخن
زیر پشان د غابونہ دی	پا دے چشمے خوتپی دے داغونہ دی
تشیص او اپریشن	خواب: زد کے انگلشن
فیس راورہ اول	لاس کنے شفاد پہ تندی کبت م اجل
یاد امریکن وی	پاس کہ دلندن وی
شی پوسودیشی، ۱۱، یہ	وارہ ما پرد کری زد پاکتر پیدا شی یہ
دلٹ کہ کوا تا:	سوال: ته حوک نے چاتا؟؟
دامزے د بار	چجمی د پائی دی نوہ از گینٹے بے مقام، ار
غور دے هر مقام	خوب مہین کلام
ٹاشوک دے کم	ستکے د بار دی پلنہ خیبر د لرم
گوہ کبنتے تاوان	خواب: دیر کیتے دے خان
چل کور د لو تل	لو باند، واخیستا د خیز نے کوہ پہ شل
یارزمونب ستاپلارو	دلته چہ بیو پارو
چل کور ولر تل	مونڈیو د کاہم مفتے نہ واخیستا

۱۱، وطنی۔

پلوشہ

دلبر دوارو دلبرانو دے دلدار زما

سردار دوارو سردارانو دے سردار زما

زمایپت کله شفلہ کبئے دسپورن می شی جاناں

کله لالہ شی کلہ بیانبیتہ لوئی شی جاناں

کله همیل کله د سور کلاب غوئی شی جاناں

ورتہ بہ و ایم چہ بیا ماسہ یو حاسی شی جاناں

دلبر دوارو دلبرانو دے دلدار زما

یا المرخاتہ کبئے خامہ ستر را پور تکری

سپینہ سپورن می شی مو سکی خود جانا لو تر کری

ما پہ خنداخندا دغم لہ کندو پور تکری

دلبر دوارو دلبرانو دے دلدار زما

سردار دوارو سردارانو دے سردار زما

پلورشہ

لاره که حوانی شی ده حوانی جانه دتللوشی
 لارکه بنکلی نگشی بنکلی نگهادے دبایللوشی
 خلکه ژوند خلامشی دی ژوند خلامشی
 واره دافانی دی فناد عشق سازونه دی
 عشق به ټل ژوندی خوچچکه آسانونه دی

دلخواہ

نه م پلار شتہ نه م سور	واره خونه م تالا
نه زما په غم خوک پوه شو	نه زما په واویلا
داچه ماره کومه کړے	څوک دی بیچ له د کن؟
دا ګناه ده د فطرت	دا ګناه ده زما
خوبیکس همه دنیا کښې	دی هم پلار هم مورنما
تل نماد غنمہ ژاری	سودا لے م ده سودا
فعیحت په پسته ژبه	شکایت هم پختندا
وارخطالکه د مریشی	په پوچی سختی زما

پاکیز لکھ سپورڈ می ده
دھمہ خوب و خوب ۱)

په منایست دجنت حورہ
په خویونو فرشتا ۲)

ما پنچلہ مینہ پت کری
له غمنو د دنیا

دجنت درنگہ زیات
دی رنگین دلبر زما

کہ دنیا کبنت وحدت نوی
مالیدی د چینا ۳)

داللہ د نقش کمال دی
مخ زماد دلربا

ھی، ھی، زمالیلی

ماوے زمالیلی بہ منکل مسٹہ مسٹہ کرخی
یومانگ بنیتے چندا

ماوے زمالیلی بہ لکھ ھکل ترو تازا ۴)
دکلو نہ بنیستا

ماوے یلی شوندہ بے به غنیمی وی دکلاب
بنیستہ بہ پرے سازونہ تنگوی لکھ رباب

پہ سورا در دستی بہ ننگی وی سرہ کباب
بے تاجہ ملکہ بہ وی دحسن دنیا

دکلو نہ بنیستا ۵)
می می زمالیلی

ماوے دلیلی ستگے بہ سے مسٹے په خاروی

۱-۲-۳-۴-۵) دضرورت شعری رکبلد ۶) پہ الف لیکلشہرو.
۱۱) خوب، فرخنہ، ۲۰، چنہ، ۲۱، تانہ، ۲۲) بنیستہ

ماو سے پہ سپینہ غارہ بے ۱۱، دسٹرکٹ کلونی ہاروی
پہ لاس پہ کوتختہ چہ بہ دنرکس ببل بطاروی
وریشمینہ روپتہ کبنتے نبیت پت اوحہ بنکارہ

دکلونہ نبیتا **ہُنی نہ مالیٰ**

مازگزمالیٰ دہ دلا لا دست رجھو توہ

بابا ته دیرہ حکرانہ دہ نیازہ بینہ دہ دمود
زماد زرہ بی لیلی بی بی دہ دخپل کور
موسکی مابنام وید دشی صحر پاٹھی پہ خندا

دکلونہ نبیتا **ہُنی زمالیٰ**

نشہ پہ دخیالات خوبی نہ پہ جہان کبنتے
 محلہ دلیلی مجذون روان شو بیابان کبنتے
 نہ باغ و نہ بنکله دلیلی ناستہ دہ دالان کبنتے
 نبیستہ سر تھوڑہ غوجل کبنتے لوپتا

ہُنی نہ مالیٰ **دکلونہ نبیتا**

بیل دنرکس کوتے دخپیا کے نہ چاپرہ
پہ مخوا ریکن ۲۱، کمیس لئے دہ هم کیاڑ بارہ تیرہ
لیلی مینخ کبنتے لو غیری شین لو کے ترمیہ چاپرہ

۱۱) بہ نے ۲۲) خیر غوندی۔

خلیست خوارہ دوستان نے راغلی دلا لا

می می زمالیلی دکلوںہ بیتا

لبستی نے دخیل دملا پہ تیر بکتہ رو ان

پہ زلف کبے خو قسمہ نونے وے دیران

سرہے شوندے سپرے و چے دخند لوپہ لامان ۱۱

می می زمالیلی دکلوںہ بیتا

پلوشہ

دادویم دلربا! پہ مخ کبے ستر کے کہ دھن بینداز کے دنور کر کے

دادویم دلربا! پہ خولہ کبے شوندہ کہ دُخور کجتیع کبے برندہے

دادویم دلربا! ستر کو کبے نم

پہ نکو کہ دنچے سو د شبم

بھار

پبل کلزارہ نن پہ دیر سینکار راغے پہ خمارو ستر کو کبے نو خمار راغے

جو کے بھار راغے جو کے بھار راغے غوثی شرپیلے دخت دبھار راغے

بل ایزی نن نے دلدار راغے خونے خبر راغا و نہم یار راغے

غوثی شرپیلے دخت دبھار راغے

۱۰، نامکمل۔

سپور می شراب لونی دنبیت پچام بارہ
و رته مر مرے کرہ پور ته ستر بادا مبارہ
چہ دتہ روائی بیاز ما سکل فام بارہ
دا خوک شراب لونی دنبیت پچام بارہ

گدھ دسرا بکبے کرم سپور می سوران زما
و رویہ بنو طینہ داد جانا ن زما
وایہ چہ بکتہ شی اوس داد لی سما ن زما
گدھ دی پہ شراب بکبے سپور می سوران زما

خوانی لیانہ واخلمستی لہ ما نہ ول غلم
داروہ کل نہ سپور می لیا بانہ ول خلم
صد دسرو شونکہ دد خل اشنا واخلم
بیل کل زار ته ن پہ بیر سینکار رانے
چاتہ سلام ارغے چالہ دلدار رانے
خونہ خبر ارغے او نہ میار رانے
پہ خماری استر گوکبے نوی خار رانے

و

خوک دے ما ته ووائی خرنگے شیداشی خوک؟
خوک چہ چاتہ و خاندی و لے پہ خند اشی خوک؟
ستوڑے دغڑ خوک کتہ غلے ثان بیکار وے

(۱) داشعر غنی دخبل وادہ پہ شپہ لیکلے دے۔

مینے په ٿرا ووے   حسن په خند اووے
 ماٽه موسکو ستر گو کئنے   بشکلی دلربا اووے
 وله ٿوک زره و بایلی؟   ٿر نک شیداشی ٿوک؟

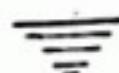
ٿوک چه چاٽه و خاندی
 وله په خند اشی ٿوک؟

سٽر گو دمجنون ووے   او بنسکو دلیلی ووے
 ووے په نشه ٿوانی   غم روپه سودا اووے
 ماٽه موسکو ستر گو کئنے   بشکلی دلربا اووے
 وله ٿوک زره و بایلی؟   ٿر نک شیداشی ٿوک؟

ٿوک چه چاٽه و خاندی
 وله په خند اشی ٿوک؟

و رو و رو

ورو رو ظالمہ دا چغے ناوہ رے
 ورو رو پر گپنے پرده دانہ دی خارے
 دا جوستی دی دا خو ٿوانی دی
 سپینے دی گوکے لکھ دواوے

وِلْتَه

چہ پہ راز پوہ دا سماں شے	سرہ پہ مُحکمہ باندے کیزندہ
چہ پہ شان پوہ د جھان شے	سترگے سورتہ کروہ پورتہ
چہ مزہ د خند اوا خلے	لبز سرہنیکتہ پہ ٹردا کرہ
چہ مزہ د دنیا را خلے	ددنیانہ حان راغوندہ کرہ
یو پیالہ د شراب واخلہ	د چیلے پہ حکوتکی کبئے
بیامزہ د کتاب ا خلم	خولہ دے و چہ پہ ٹرورہ کرہ
چہ پہ راز د خودی پوئشے، ^{۱۱}	لیونی زما پہ شان شہ
لیونیہ چہ سہے شے، ^{۲۱}	سراوزرہ دے ما شوم کرہ

مینہ او حسن

ستورتہ آسمان کبئے یوہ دیج دوے ملال
 خدا ی آدم لہ مینہ و کرہ مونب لہ تشن جمال
 زہ بہ پہ خند اور کرم دا چل نیست کمال.
 مالہ کہ یو خاٹکے مینہ را کری خیاں پہ سوال
 مینہ حقیقت حسن سایہ د حقیقت دہ   حسن زوال شتم مینہ نہ لری زوال

۲۱- چہ پوہ (ھ)، اور سپی (ری)، پہ جملو دے تلمذ اشی فرقانی، بہ جوختہ شی.

زِمَادِ کلُوبِتے

خُلَدِیہ زہ بہ دم خوشحالہ دجا خبر یہ زرہ کئے
 سَاوِفَا الْعَرَنْ کرم بے وفا بہ دے لانبہ
 مو سکی سرمہ دلتے دعما درون بیرون ستی کرے
 سَا خند دشہ کوزار دے پہ ژرا بہ دے لانبہ
 تھچہ ژارے زمامگ کئے بلغم مم پہ مانبار سکرے
 سَا سودا زہ سودائی کرم بے سودا بہ دے لانبہ
 حان مِ مِ مِ خا رک ایرے کوتہ مِ مِ مِ پا درستی کرے
 اے زِمَادِ کلُوبِتے بے زِمَادِ بہ دے لانبہ

حُواںِ نی

دابسم اللہ خلادیہ:	دالیونڈ ده
چھواني نبیت دے	اوسبیت چوانی ده
بُورا خوشحال بابا	سپین سرکر پورتہ
وے خانی توڑ ده	او توڑ خانی ده
دمنان خان مسا	دمنان داملا
داصم فانی ده	
داصم نانی ده	

مسته زندگی زما   مروعه مستی زما
 خاندالی ده
 خاندالی ده
 پلوشہ

دستے جینی نبند ده بکری مای
 چه لب د نوره مسته شی زر کی دیر مانو

گدے ودے

شوک کنے درصال	چه سخن ته و ته شم
خون کنے سکرپ	زما خوله و سو خیدله
اراغه د تهدیب باران	په ملک د خوار پښون
هم جومات لا موشو	هم کوتہ شخیدله
نو سے زمانه ده	که د کلو و صل غوارے
او س په انگریزی کنے	وادیلا کوہ ببلله
ما سردیو نه بکارا	پیدا شوہ بلہ
بند د لاس نکریزی شوے	کمری و چلیدله
تلے د لند ته مجnoon	او س رایور زده کی ^{۱۱}
او نبند لیلی خرڅه کرو	موتک کنے ګر خیدله

۱۱. ق، کری.

خوناست شاعرہ کوئ کنے	ھغہ شان قصے دکل کوی
شم سرہ خاندی	ساقی سرہ محفل کوی
رامشہ زما درودہ	دیارستگوئہ بیتی ری ولیہ
کل و بلبل پریزدہ	الجبرا وجرومیتری ^(۱) ولیہ
وایہ ستا وجود دے	دوایتہ دزاویوپہ شان
بھکلے دے آواز	زمادریدیوپہ شان
وے ^(۲) سترد بکار بولے	اوشنوندے دکترینہ
اوینہ رنگین دکریم گھین	ستا بنکلے جبین
ھیرد کرہ رحمان سعدی ^(۳)	عزیز د بایران ^(۴) ولیہ
کیتس او شکسپیر دل	مشیلی او تینی سن ولیہ
اوڑہ لیونے خدا یہ:	کلمہ خاندم کلمہ ژارمه

لا رہ پنستو لا ہوشولہ
زہ پہ ژی ولیہ ولارہ مہ

پلوشہ

پہ غمنو کنے خندا کرہ	پہ خندا کنے غمہیرنہ کرے
او دیز پہ سودا کنے	پہ قیمت دکمہیرنہ کرے
<u>دوسال پہ لمفرو کنے</u>	<u>د فراق ستمہیرنہ کرے</u>

^(۱) هنار، (۱۶۲۰)، (۲) و ایم، (۱۳) صرفی مهدی الرحمن مولید (۱۹۷۸-۱۹۴۲)، (۳) دباری زبان، مشہور شاعر بودیکال مشیر الدین مسیح بن عبد اللہ سعید شیرازی (۱۹۱۰-۱۹۵۰)، (۴) دباری زبان،

داچہ تے سترکو تھ خاندے د دے سترکو غم میز کرے
 د اللہ اللہ پ شر کبے
 چہ صنم صنم میز کرے
 پلوشہ

نہ خوشحالہ دے ونا کرم نہ خفہ دے کرم ستم
 ژوندیوتاں دے چہ غربیزی گلہ زیرا و علم
 دایو دوہ کری ژوندوں دے پہ خند خند لے تیرکرہ
 د ا جہاں خدا نی ججال دے
 کله و ران او گلہ سم
 پلوشہ

ژوند او ساز وارہ د باد دے ژوند هغہ بیہ چہ سازوی
 ساز هغہ چہ سا پکنے وی سا هغہ پ نیازوی
 گلے ودے

خوند و رو رجانہ دیر کوی خبرے بنوئی^(۱)
 دوی وائی لکھشوی ده مونب وایوده هوسی^(۲)
 نوم نے پہ کور کورہ دی بیو غنیہ بی بی اینجی^(۳)
 رَبِّهِ خُورَمَهْ کران دے رالہ نے دکراوہ تریخی

---

^(۱) بنوئی۔ ^(۲) اینجی د شعری ضریور لکلبہ پ دخ بیکلشو:

د مینا سکھو سه شمشتی خوارہ شکرتا تی۔
 تے سے شوق دی نہ لکی بنگریو اتی
 وانی و کپیہ کیرنگیہ میدون ته بیزہ پیزہ
 سه لئنی اور دے در شخومہ پہ دے پیزہ

حُارِ دِ نَشْمَه

اے خدا یہ عقل را کرو	اے خدا یہ پویہ را
زد کے مضبوط را کرو	او سینہ لویہ را
سترنے دلمر را کرو	رحم دخان را
بیاتوں غمونہ دی	ددنے جهان را
ما تے پہ سرکرو	حُار در نشمہ
زد بہ نے در پمہ	
زد بہ نے در پمہ	
یار بھادر را سکرو	کہ همت نہ را کوی
غیرتی در در را کرو	کہ غیرت نہ را کوی
د سکنده بخت را	د درا خیال را
ست د خالد کینے	تو سہ هلال را
اسلام دے پریب دما	حُار در نشمہ

زہ بہ نے گتھہ

زہ بہ نے گتھہ

دشپے خیمہ کئے دعشق شراب را

پاک مل دلارے لسکھ سلاپ را

دسپور میں نور راکرہ لوبو گولولہ

دبودی تال راکرہ جو ترو ملولہ

جهان دے پریندا خار در فسمہ

جنت بہ نے گرمہ

جنت بہ نے گرمہ

پتوشہ

خنڈے و قبیلہ لیونیتے خبرندو

سترنے وے واڑے دانان پہ تماشا

عکس دسپور میں نے دشمن خائنکی کئے ولید

خکھ پہ سعدہ شود جانان پہ تماشا

نشتہ دے دروند دخوب بیرکتاب کئے نشتہ دی

سکے کرہ پورتہ د آسمان پہ تماشا

خلدے مکہ کئے نشتہ منصور ہوئے واڑید

لارشہ لیونیہ: مشہ دخان پہ تماشا

بے پروالکه لوئی وای

بے پروالکه لوئی وان پہ ڪلوبوگر خیدلے
 او چہ تول عمر ما شم و نے پہ بلا نہ اور یاد لے
 د دنیا د و ب و س ت کرو بے خبرہ گر خیدلے
 چہ پہ خولہ د جانا نہ نے د فراق و ریتے غزلے

بے پروالکه لوئی ونے پہ ڪلوبوگر خیدلے
 بے خبرہ چہ آدم وی د رازونو د حوانہ
 نا اشنا مجنون وید وی د غسمونو د لیل نہ
 اوہ چہ حسن خبری نہ د خپل حسن د غور زنگہ
 د از ما زرہ نا اشنا ونے
 د دستے بنو بدود جنگہ

بنیاری

مشے مشے نہ خیر سر را غلے "د و زادو سی د کھی" د پس دی چاہ
 سه، گرنی کے چانکے خانو بہ بنارسہ دی، پخت ناجنی بہ بنیو ما بک سبھ نہ دی

^{۱۱} پہ هند کو چل مزو دند وانی، منہ کرو د دو پیڑ کجھے اور د دو پیڑ جای خن لہ را درہ، ^{۱۲} بنبو لبو

مساقم دی خان: دودھی نہ موں بے سر بہ نوش کوئے
 (نا، ونه وے خان موں بے غم نہ بہ بے هوش کوئے
 راشہ لاره و بسیم تاله زوم ۱۱، نہ انتظام کوم
 خدای بز و فن د بنار سکریا لامول پہ تا نام کوم
 سورہ هفہ گوت باند نے دے پڑ دسیت دوکان
 هفہ سیت دوکان پسے دی بل دسیت دوکان
 هفہ سیت دوکان پسے یو روکی شان سیت دے^(۲)
 خواکبے یو پیل دے یونالی لیبر شان پلیت دے
 اخواود وہ کوٹھ دی یورا شی او یو درخی
 هلته ناست دی گوت باند، نے دکان یو ددر زی^(۴)
 شانہ ز موں بکور دنے موں بز ورخوبہ بالہ لارے
 اسی اوئی بیتهی او سان وینی دکارے
 لارہ کہ غاطشی کوڑہ دغہ خی دکان دنے
 دلتہ بنه تیکہ جوریزی اللہ مهر باند

خی. ۱۱، مسجد. ۲۱، نالی: لیتے ۲۱، خیاط.

حورہ

خلاص شراب جنت شونو راغے حورہ مکھ په خند شویو باعچہ دانکورہ
 ته تر چڑ پتہ شود کل بومی خوا کبے خمج تاشن دبلیل په واویلا کبے
 راغی د شبم اشنا مالیار د باع غمگین
 وے لید په کلو کبے دیوبل چلاب رنگین
 وکشو کا د په شونا د سر کبے دی په سینہ کینود
 راغله لیانی سر نے د مجنون په سینہ کینود
 خوب کبے دے جو پیا چتر د چپلو خونیا ساز د او رید
 چتر د باع گوت کبے دے دز د ملن آراز د او رید
 ولے لور دستور نہ په مراو ستر گوکورے
 دی باع درتہ یاد کر لے حورے با غمچے نورے
 زور ند د دو دستور نہ چہ ستاد ز رو تالد
 پروت چہ په د زلفو کبے د منگ په خای هلالد
 هفہ چې به لور کبے دستور د گرحد لے
 یا به د سپور می شغلو کبے پتہ گدید لے
 حورے : ما هم بو خم در بار غمچان له
 تا سره به زده م خوا کبے تالد اچم خاله

غَمْكِينُو سِرْكُو

خوب کنے بابا ولید کرم مورم پیدا کرم
دسبود می عکس وے ذہم رنا کرم
قسمت خلی کرے چند پہ دنیا
خوانی ویدا کرم راوین لیائی کرم

غَمْكِينُو سِرْكُو

دغم اشنا کرم

مینے شاعر کرم او غم دانا کرم
یار لیونے کرم بیان اشنا کرم
مرگی ته خاندم ژوند ته ژپا کرم
کله موکشم کله ژرا کرم

غَمْكِينُو سِرْكُو

دغم اشنا کرم

علمِ نسل د

دغصب پنیلی سورشو
 ستریاد پنیوئے شوے
 خواکل شنہ پریتو تاؤ بیا
 دیار مسے ستر کے وینی
 مور بز دے پس قرآن بیا
 دبابا پنستنو ستر کو
 اے زماد نیکه خویہ!
 اے دنربابا جچیہ!
 ستر کے درناستا
 دغصب پنیلی سورشو
 دے پنی مسٹی مسٹے
 پاکہ وینہ دپنستون شوہ
 دے گورہ کہ لیانی بیا
 تش پنی مینہ دمجنون شوہ

(۵۱) سور شیرناہ (۱۵۴۰ع مر) د صد سالہ ابالت پر سہرا م کی صحیح دی.

جدائی

جدائی راغله بیانکه توڑہ

کہ لوگی و خوت دعشق لہ اورہ   جدائی راغله بیانکہ توڑہ

بے خودی لارہ زرہ هستی شو   وریتہ پھپل اور وریتہ مستی شرہ
بلبل و رو راغی دبو تی خوالہ   ویل خدای دملشہ دخاولہ اللہ
جدائی راغله بیانکہ توڑہ   ک غنی

تازہ پسہ لپی کہنے پہ ما خزان راغی   ساقی کہ خلام من بیدل دل دل دل
سرئے کر بنتہ بوے دبوستان شو   مجنوں شو خاورہ سروح د جاناں شو

جدائی راغله بیانکہ توڑہ
کہ لوگی و خوت دعشق لہ اورہ

فلسفہ

واورد فلسفہ دلیون توب دلیونی نہ   دا آیت خونہ د خواران کہنے ماویلے دے
مرک او زندگی یو دغم او خوشحالی یو د   ژوند چچر نہ و مر چا ملتہ لید دے
زد لکھ چا د خوشحالی غم نے شراب دے   تو بچھت شای خغم نہ نکلو کر کر نہ د
خوند رئے جلد د د نشہ یو د دوارو   دوارو خمال ب د ساقی دسترو یو دے

مرک کہنے پت دے راز د مرک ژوند نے پر نہ پوچھیزی
دا آیات خونہ دی خواران کہنے ماویلی دی

د فقیر انوسوال

ستر گو د جانان کښه زما   بنکلی جهانونه دی
 وار دے خله دنیا   زه وې ستاد دنیا نهیم
 گوره د فقیر کچکول کښه   تاج د سکنده د پروت
 زه یم د سخیانو   د شومانو گدا نهیم
 زه یئی په غرور درېنه   د مینه په نوم غواړم
 زه مانګ بې نیازه   ستاد ویر واویلانه یم
 هغه مستی غواړم   چه لے مرک نهشی وژلے
 زه دے د ګمونو   د بیکا او سبانه یم
 یود سپورې می خاخکی   ماله تیک له د جانان را
 زه یم د خوبونو   د لا لونو گدا نهیم
 تبسته دنیا کی که د بښه   تو اے اميره
 ستاشوہ ستاد دنیا
 زه وې سے د دنیانه یم

جانان

دوہ میںوستکو کبھے رہنکونہ پہ سوونہ
 ماٹھے جھان دک کر دکلوںو دنورونو
 کوت لے دشرا بودجنت پہ جھان راکر
 خوب کبھے ژوندوان رانے شوڑوندو دخو
 سینے دسپوڈ می دنالیسے دکے دکے
 ونوسٹی تاخاورو کبھے زما پہ قدمونو
 رب دکراتہ ونسود پت دمینے پہ رازونو کبھے
 وادچول خولی کبھے زما ستوہ پہ پندونو
 سازدھرو اورم ستاد حسن پہ سازنہ نو
 ماٹھے درب ونسو پت دمینے پہ رازونو کبھے

رباعی

کہ قش پہ عقل روے پہ لیافت دے
 نہ پہ نصیب روے نہ پہ قسمت دے

شیطان بہن ذلیلے لہ جبریلہ
 غنی بہم لا یق دولایت دے

(۴) نوستل: شیندل۔

پلوشہ

نہ پیونتو بتر فلسفے کله خه جورہ   نہ پا سفہ ترخہ که جورہ لیونی
 دا کبڑو بزہ دنیا کبڑو بزہ روانہ دہ   بویہ دام بویہ بیویہ بخت خوار غنی
 دادستور و شمارہ دوخت تمل دساز لیدل
 بنہ خونیتو لا دم چہ دیر و شوکنی

پلوشہ

هر توبراق دی کنه سود محمد پیشان   هر خپر کعبہ که او سیز ابراهیم پکبئے
 هر لار مکے تھی چپ نیت دے دمکے ہی   هر تبرکلشن دکتے دش و دلکنیم پکبئے

لینوئی

یوبنار رو اکرے دنرو نزو کو خودی   یو خیال رہان کہیتے زرہ دلسو دے
 یوسنے رو ان کہنے مکے سوز او تکی ساز   یو عشق دجور پ د عشقونو مجاز
 یو کوئے رو اکرے د خوبنود رنگونو   د تو ف تھرینو گنکلبد نکو سہنگو نو
 او خاند لیو سترے د کے دمسنہ   دحد نے رہان کیا دلکما بت پرستنہ

او کالم پیونتو ب فلسفہ کل او صنم و اٹی

او کالم دمستی خبر دیرے پہ غم داٹی

مسنے پا حجل غولی مخ د شبم پر پتوی

اور بل مست خوردی سترا کو غم پرے پتوی

سوال حواب دليوني او ملا

ملا: کور ديو عاسق دي	ليونيه: مکھے خه ده؟
دھمۇر بخالت دى	كوتەنى دى كىنە دېرى
ملا: دا دے پوخ گمان	ليونيه: ايمان خه دى؟
دوصلۇنۇ دجانان	ديو خوب پەزىز لىدۇ دى
ملا: ساتاجىت پىتى ده	ليونيه: جنت خه دى؟
يۇخمارى يوه مىستى ده	اوزما جىنت وصال دے
ملا: لەر، دخمار دے	ليونيه: حور خه ده؟
دختار بېرىكى ده	يوه كرسىنە دە شفق ده
ملا: داپە سىيل واتە دى	ليونيه: نشە خه ده؟
داواتە نسواتە دى	دە مستى رېلىكىن محل كىنە
ملا: خارى سېنكلول دى	ليونيه: چە لمۇغ خه دى؟
دامىد ارمان كىيدلۇ دى	دجانان كوشى تەتلادى
ملا! احان خادر لۈل دى	ليونيه: سجد خه ده؟
ديار بېپۈكىنە اچول دى	دە مستى دەكلىوھار
ملا: زەيمە ژوندۇن	ليونيه: اژوندۇ خه دى؟

(۱) چې - مرج.

دازماد خوب لیده دی   د سبا او د پرون
 یونیه! وصالحه دستے؟   ملا! بنیست دوییده دی
 داپه ستور کلپیده دی   پسپوئی کنے خوبی دی
 یونیه! حسن خدی؟   ملا! لمرد خمار دستے
 یومسکی مسک شاخیال دستے   یونزے درنا تار دستے
 یونیه! ته نے خوک؟   ملا! زه دچا ارمان
 زه یوکل دچا دکوتا
 پروت په پنسه د جانان
 دار الامان - ۲۵ فروردین ۱۳۴۴

پلوش

چه بخودی دیر و شی د خودی سر نگ و رکھی
 یابود اتوب له هم دخوانی سر نگ و رکھی
 غم چه دیر زور و کپی د خوب شحالی پشان
 دژوند و تارله رقصانه شر نگ و رکھی
 ستر کے چه تشه شی خوبونه دک وینی
 پتش کاغذ مصویر مستانه زنگ و رکھی
 سحر لہ شپیه و رکھی شپی لہ سبا و رکھی
 دفلسفیانو سلہ ارنگ دور پنگ و رکھی

کپے ودے

مچ دزمرنے ستر شلوی ماشی داوبن دینہ
 خدا یہ: ستاد اعجیبہ دنیا تو رہ کہ سپینہ
 مریسوکید رو ببر شیر پہ بوندھی چرکہ کر
 سپور شغال پہ پرانک دے دغڑھوں بنکا لہ حینہ
 پریوحی چوارپی تہ حان کا نہ پہ رتی زروکری
 بنکل ستاد کو توجورہ خوانہ نازنینہ

نامستہ دہ ددم دلندان لور پہ سر و میمو کنے
 لور دلو کے شیر شاہ لوئے پہ لاس دے لولہ حینہ
 مست مغرب سر پیتوں تیت سر کے بنکتہ دی
 شرم داسی شرم چہ شرمونہ شرمونیہ
 پلوشہ

کہ شنگ دے کہ جنگ دے تول رازویانز دے
 کہ بنا یت کہ مستی دی یوناز یواندا زادے
 کہ حسن کہ نور دی یوسپین سپین بخربے
 کہ کل کہ یسین دے
 یوسوز او یوساز دے

پلوشہ

روند بخه قصہ دک رنگین جہان درنگ و کری
 دانیتے مرگوئے بخه ستاد طبع شنگ و کری
 دچے سپر شونا، کے به پخته ناز او نیاز و کری
 داغمکینے ستر کے به پکو مہ نشہ رنگ و کری

دلسر لی شپہ

دلسر لی شپہ ده مستہ مستانہ	ستوری کیدل دیر و بنارو بنانہ
سپور می ولارہ وہ بنکل حیرانہ	لیونی سوال کرو دخیل جانا نہ
رہام پو له دلام کانہ را	مستی م ستر کولہ دخیلہ جانا نہ را
دخیلہ جانا نہ یارا؛ دخیلہ خپلہ جانا نہ	لیونی سوال کرو دخیل جانا نہ
ناکاھہ برق شود ریاب دنو راغے	خہ پہ مستی راغے خہ پسغور راغے
مستی شوہ کونکه مستی کویا نہ	لیونی سوال کرو دخیل جانا نہ
اویونی چہ ورته زرگی کر لرے	دیر پخواری بحای شویونچرے
نور دک دخانہ دک د جمانہ	لیونی سوال کرو دخیل جانا نہ
دریاب دنو لا رہ بیست اور نالا رہ	اور جانا نہ مستی جانا نہ لہیا لارہ

لیونی پاتے شو خیرے کریوانہ

دلسر لی شپہ ده مستہ مستانہ

دعا

دے نے انصافہ دزور جہان کبئے   دے نے کئے دیغور جہان کبئے
 دے پر غریبوں سکو رجہان کبئے   ستر لیدونکے راعقل رو بناں را
 زرہم میں راتبہ! زرہم رجہان را
 دے دم طلب اٹکی پہ دنیا کبئے   دے درہنکو غوندو لو سودا کبئے
 دے خوب وہرو سنکلے بلا کبئے   مینہ طمع رازہ ارمان را
 ستر لیدونکی راعقل رو بناں را
 دے درہ غواہ تو رجہان کبئے   دے نے کئے دیغور جہان کبئے
 دے دبدنیستو دا رجہان کبئے   پاک دا تکے پہ شان نیت اوایمان را
 ستر لیدونکی راعقل رو بناں را
 دے نے همتہ کمزورے دنیا کبئے   دے پر فرہت تو ریتے دنیا کبئے

.....

مرک چھتے تر ویرینی داسے ایمان را
 ستر لیدونکے راعقل رو بناں را
 سہ پر امستانہ و منصور را   ستر خاکسارے مینے دنور را
 سنکلے هر خیال ایمان دسرو را   زرہ دملنک را ارشاد سلطان را
 ستر لیدونکے راعقل رو بناں را

شاعری

لب خیال که لب تاکه لب شان دجانا
 لب نیک که غوچنک که بواه دارمان
 لب نوکه لب نارکه لب سوزکه لب ساز
 لب یار دسپور می شه دستور هراز
 لب گوت دکعب کنبے لب چل دشیراز
 لب باغ لب بانچه شه لب توی بیابان
 لب خیال که لب تاکه لب شان دجانا

جنلہا

سرم لوگی شه لتاستر کے م شونپے م خارے ستادیار شه
 قربان خلمی لتناہ قطار قطار شه
 ته دخزان کنبے یوکل دبھارئے دے توہ شپہ کے یو زیر دسارئے^(۱)
 ته دبھار خوب دکلی ورانئے ته یو تصویر دپنتون دارمانئے
 ته دپنتو دناموس او دننک نبھے ته دپنتو دسپین بیزی ملنک نبھے
 ته زموبز د صبر د جنگ نبھے ته یو گواہ دپنتون د مر اف
 ته یو تصویر دپنتون دارمانئے
 ته د مینے او دزور او طاقت قصه ته د شید دستی او د شوکت قصه
 ته دپنتون دیو خیال او د نیت قصه ته بواز د مظلوم په آسمانئے
 ته دبھار خوب دکلی ورانئے

۱۰۰ سارہ: سہار۔

پاس بہ دو پر قوم زد پہ حصار نہیے یا به تہ پہ خیر بانہ پہ دار نہیے
 سرم لوگی شہ لہ تاستر کے می خا نہیے تہ دبھار خوب دکلی دران نے
 تہ یو تصویر دینبنتون دارمان نے

مول

چڑرا وہ کہ خدا وہ	دا پہ ستار کو دمِیم کہنے
دعیسی دل غول	چہ نے سور پہ صلیب لد
چہ جیم نے کہ جن نے	داخلہ وايمہ تاتھ ؟
دکالاب بنکلی اور بل	چہ پھاور پڑ کرے خا وہ
داجوان چہ رو بان کر	دامتی وہ کہ معراج وہ
دریابونہ بھیدل	کہ دنور دیار دستار کو
چہ رازہ نے یونے کرم	چہ دا کفر کہ ایمان وہ
چہ داعم می پہ خند اشو ؟	کہ مستی می وڑ دل

دینبنا پیرو شہزادی

دسر زر و محلونہ کہنے یو تخت و دلالونو

اوچت دغره پہ سر و یو کمال دکمالونو
 چا پڑ تر خنداد وہ اوستی مشغیلا وہ مکاف و و سر و نہ و و زکونه و و رنا وہ

او ناسته د محل کنے شہزادگی د بنا پر و و
 چه جوره ل خوبونو بنا یسته نزی نزی و و
 ما وے آبی بی د جنت : ز د س ت ا د د ه م ل ن ک م ی
 دیں تک د جهانه د غمونو نه نے تنگ یمه
 لب پت م کرہ د غسم د تو ب ست رکونه م عل کنے
 زر و رکه د ا ذر ب بشی دستو ب پ غول کنے
 او سترے را پورہ کرے پستے د نا سپینے
 ناز کے ناز نیٹے پ رنگونو کنے رنچینے
 در غسم کپنے را و خوت لکه لرہ د مابنام
 چا پک کرہ ل شرابو د سپور ب می د رن ا جام
 وے داخلہ د محل د اخت د آنول ساز و سامانه
 د غمہ پسید نشستہ خوک پت ب بشی لہ حا نه
 حمہ ا پسولہ د جانان دے دانغمہ د جهان یوسه
 حمہ خا خلکیه: دادریا ب لہ یو نظرہ دار ما یوسه
 ته غم نے ته خندا ته بھار نے ته خزان
 خومالید لی خرب کنے د تی د حسن یوجمان
 چہ دوب بہ پہ مسٹی کاند سی تا فم او ستا ا رما
 ما و سر م لوگی شہ لہ تا ستر کے م قربان

راخچہ دے دنور جان لہ دوارہ سوروان
 اے مشنکہ دکونکرو؛ درباب تال او شنک کبئے دوب شہ
 او اے اور اور کیه؛ دلمپہ رنگ کبئے دوب شہ؛
 سے رنگ رنایوں مادر تلوتہ نہ پریز دی، ۱۱
 او ما خلی وزرے الوتہ نہ پریز دی

ڙ

اے د منطق فلسفو ملا؛	اے د جنت د تصو ملا؛
اے د دوچھ اوجنت ملا؛	اے د جزا او قسمت ملا؛
ناورم تھے ستافھے ڙوند	مکڑہ ما تھے قصے ڏرونڈ
ما تھے خلکے داستاد باغ	زد نہ مالی میم نہ خان باغ
شائپر ڻم او سکل پیر ڻم	زد خود شا تو محی یمه
ستہ را تمل او تمل پیر ڻم	زد یورہ لو لکھی یمه
بس یو لمعہ دمابنام پیر ڻم	زد یو چیہ دنسیم یمه
سوندھ پیر ڻم او جام پیر ڻم	زد یو چڑھ دشرا بویم
زاد نہ مالی میم نہ خان د باغ	نو ما تھے خلکے داستاد باغ
شائپر ڻم او سکل پیر ڻم	زد خود شا تو یوہ پچی یمه

۱۱، د اشعر نا تکل غوند سے دی.

زه یوہ درہ لولکنی یہ سات لہ را تل اوتل پیژنم
زه خویوش نگ د گونگرو یہ پنے در قاصتے تال پیژنم
زه یو بخت رے د سون یہ
غم پیژنم او وصال پیژنم
تول او تال
پہ ستر کہ دے پر دے دلیو سوب دی لیونیہ:
تہ نہ پیڑنے تول، تہ تش تال پیڑنے
تہ ستر کے دلیلی دینے لیلی نہ دینے
تہ زرہ دسیپی نہ پیڑنے لال پیڑنے
تہ دینے دکلا ب ستر کو کبھے سورہ ژونا جمار
نہ ٹھانے جا ل جرہ دی نہ ٹھانے جنجوال پیڑنے
اوآ دادم زویہ اے ناز بینہ دالله :
دزو کالو باب کبھے تہ یو کال پیڑنے
زماء و ستاخبر دھاتی ماشی وارہ دے
زه تولہ لیلی دینم تہ یو خال پیڑنے
زہ ترک دلوگ ترک یمه د تول د آدم
تہ نہ پیڑنے تول تہ تش تال پیڑنے
خر خاص دے دو ولیوف ستر کو د پارہ
زه جو بہ خپل تصویر کرمہ د تکو د غبارہ

خرپو

تو تو تو خرو: و و و ته ته

ارمان ز مالندی لہ فریک شنہ جامہ کرہ کتہ
خبرے اوں پستے کوئی شملہ نے دہ بے بته

یونوے اسلام راغی دخانو د محلتہ
چہ خوبیں دی موئردا کوئی هجرت د ہاعته

تیز کر جی پہ پتھر لو کلمہ بڑہ حکلہ بنکتہ
پہ بڑہ تما نچہ کر خیبی^(۵) ویرینڈی د پناہ تہ
و و و ته ته خرو: و و و ته ته

ارمان ز مالندی من اسلام کرنے دے ننگ

ارمان ز مالندی سی سبز کال کی دی بادریں ک

ارمان ز مالندی دی چالونہ رنگ پہ رنگ

ارمان ز مالندی: کلمہ پلن شے کلمہ تنگ

ارمان ز مالندی کا بڑا کلمہ بنکتہ

و و و ته ته خرو: و و و ته ته

^(۵) برجی برجی مکر خوبی۔

ارمان زمالنديه : لونے خيته دھانی
 پہ نسل فتح خان او په خوبينو حلاتي (*)
 ارمان زمالنديه کئے زر، کبئے زر، کينه سانی
 ارمان زمالنديه نن کوي کارونه خيراتي
 زمالندي حاج شونه مکون می زنلته
 ووہ تنه تنه خرو : ووہ تنه تنه
 زمالندي غصہ دے نن غیرت دملاگتني
 مرولہ جنت گتی ژوندolle دا جمان گتني
 زو لہ نوکری گتني او خان له پاکستان گتني
 داستادر قیب دلال به نن تاله جانا ن گتني
 پہ بله تم لوچہ ساتي دی یہ دیندہ
 ووہ تنه تنه خرو ! ووہ تنه تنه
 ارمان زمالنديه چہ پنجور لکھ زمرت دے
 پہ لندہ کبئے بنہ در پہ دخوکر بور کش نرنے دت
 پہ فکر افلاطون دے پہ اخلاق قوبناپیرے دت
 پہ عقل لہیخین دی خوب پہ ژبه چرچے دے
 ارمان زمالنديه دکڑ چل اور حکمتہ

ووہ تنه تنه خرو ! ووہ تنه تنه

۲۹۱ معن حملہ اور جلات محر باد صیحہ حلات تہ اشارہ ۶۵۰

اللہ: زمالنگے نن دفرنگ نه گتھی خان
 اللہ: زمالنگا، هم کتھی مصروف ایران
 دئے نیت م دکعبے دی خولنگا دنرو ان
 هندو دے فیرنگکی تھوئے نہ لکھی هندوان
 ارمان زمالنگے نن نہ کوکرد او نہ بته
 ووہ تھے تھے خرو! ووہ تھے تھے
 پرون زمالنگے چھیرتہ لا رو پہ دیران?
 پرون زمالنگے چھیرتہ خروں پردی تو تان
 پرون چھجان ورانو، و زمالنگ وودان
 پرون دچاپہ دین و چہ دا نش شو مسلمان?
 زمار بندی مشہ استاوی غم کبھی کومیتہ?
 ووہ تھے تھے خرو! ووہ تھے تھے
 زمالنگیہ: واوزہ دبو نگی، لکھی دخا رشم
 دشمن تھے م دشمن شہ نو زیار بہ ستاد یار رشم
 کھے دجانان کوئی زہ بہ ستاد پسون غبار شم
 تھا رہشہ پہ ملن نو زیار بہ ستاسٹکو خار شم
 کہ سمنہ سور وان چوکہ بہ زہ در پھی بکتہ
 ووہ تھے تھے خرو! ووہ تھے تھے

اسلام

اے پہ اسلام مینه: اے سیاسی مؤمنہ:
 من چہ اسلام ستانے   ستایہ دے خوک پڑو!
 خونوی شنہ پروئی   راه فہم خ دپوس
 دبنا پیر ک درونہ   داد عقاب پنجھے
 پرونی دوز خونہ   من د جنت وعدے
 خونوی دی سروئی   چار بیتہ هغہ زرہ

اے پہ اسلام شیدا:

اے سیاسی مؤمنہ:

ستردے بر کے بھر   برگ دے ایمان دنہ
 پرون لے خان نہ کا تہ   من کے اسلام کھتی
 پخر خ دنک دپتیوں   خپل نگ اونا م کھتی
 زما پہ وینو چا لہ   ایران او شام کھتی
 او د شرابو تاجر   ماقف او جام کھتی

اے پہ اسلام مینه:

اے سیاسی مؤمنہ:

چه نے دکور دنسہ	خہبہ وے رب تھ خل
دیا رے جال جو کر	تاد پینتوں ستر گوتہ
دے خرد جال جو کر	او د جناح د خرہ
دواستہ مال جو کر	غلاف کعبہ لہ دے
نوے ملال جو کر	مالہ لندن کبھے تا
او د بلا نہ دے	ما تہ بلال جو کر

اے پہ اسلام شیدا!

اے سیاسی مومنہ:

کلاپ نیو مے نہ شی

چرے دزو زونہ

او در قیب نوکر	من مالہ یار گتی
زاغ من بلبل گتی	خرزان چکلزار گتی
منا پیرک جنک لہ ورثی	دشہ باز پلار گتی
من پہ بورا لہ گونگت	دھکلو هار گتی
او د کافر نوکر	کری د اسلام پالنہ
اے د کنودو طنہ:	اے درندو طنہ:
او حکور شر مبن تہ	کوئی دشپون آواز
من چہ بانگلو نہ کوئی	خہ نے کر پرون آواز

دلفرت کر بیکو کبئے دمینے سوز او ساز
 پرون عمل بیزید او من نامہ دایاز
 لب خوب پدے سچ رکھ زما سادہ پنتو نه!
 اصلی مومن کرہ بیل
 لہ سیاسی مومنہ!

خوک د عیسیٰ پہشان؛ مستی د دارا خلی؟
 خوک د نمرود کالہ کبئے؟ د موسیٰ لارا خلی؟
 خوک د رقیب پہ محل؟ نوم د دلدارا خلی؟
 خوک نواحی جہان غور خوی؟ سترا کے دیارا خلی؟
 غماز لب و پیڑنا! ایاز لب و پیڑنا!
 اے د کنرو طنه!
 اے درندو طنه!

سیل

خُجہ لب سیل و کرو	برہ آسمان تھو
ددے تیارے لہ کورہ	دنور جہاٹہ خو
خُجہ مستی لہ ور کرو	دبے خود می وزرے
خُجہ جنت تہ خو	خُجہ رضوان تھو

کرو په تیارو کبئے ورکے	دادخزان تیار مے
خچہ بھارلہ خو	خچہ بھارلہ خو
دادملنگ تکورے	داد جماں خبرے
ماہ تابان لہ خو	تخت تاؤس تہ خو
دربان نہ کوو	او در قیب دکوشے
کور د جاناں تہ خو	مونب مستانہ لیونی
شراب خکلی دی	مونب د جاناں دشونڈی
من بیابان تہ خو	خکہ مست مسٹ محنوںا
لرمے لیدلی دی	مونبیو، بخترے دنور
غیر دخزان تہ خو	ذکل پہ شان پہ خندا
د دنیاگی قصے	راخہ چہ هیرے کرو
خچہ لپ سیل و کرو	
برہ آسمان تہ خو	

جربی ۱۹۴۱ء

گدھے ورپے

خان لہ خپل ایاز لہتی (۴)	د محمود غمکنے سترکے
ستاد زرہ نیاز لہتی	کہ زما بیکانکی من
دمجنون دست رکوغم کبئے	<u>دلیلی سترکے ڑریزی</u>

(۴) نتی: نتوی۔

نرکس مراو مرگو یہ
دلبلل آواز لتهی
راخی و جد خه مستی ده
کیمی عشق د مینے سازله
چہ اللہ تر ادم جور کر
دعا شق آواز لتهی
ندار نگ دلیونی دے
دکونگ رو شنگ کار روان دے
حقیقت د ساز لتهی

مسلمان

چہ شوندہ نے تل موسکی دی	مسلمان هغہ بندہ دے
لخولے یو پسل موسکی دی	سرکے درنا نے
بے دھانہ هر خہ سیجھی	پین ایمان نے لکھ تسلہ
زلفے ول پہل موسکی دی	د جانان د دراير و ته نے
لکھ بیخ د سمندہ دی	چہ نے زو دک دارام دی
لکھ باع د صنبر	خولہ نے پکھ د چکلو نو
لکھ مینه د کافر	دا سے مت د آ سرشار
لکھ خوکہ د خجھر	ارادہ ڪلکھ بے کر کے
سرہ پہ مینه د دلبر	دو جود هر خاٹکی و نیہ
لکھ خڑکیہ د جو مر	پہ مینہ کبھے نے رنا وی

پہ ژرا کبھے نئے تائیروی
پہ خندا کبھے نئے اثر
لکھ ملت د سکندا،
مت ٹے بر پہ هر چھ بروی
پرے اورونہ بل موسکی دی
دز رہ نور نئے لکھ شمع

دببل دخولے آواز ته
 DAGWATI دکل موسکوی

رناد شمع کبھے دسخنور راغی

لکھ دمنی مخ باد د سینی شو	تاود غرمے لار ماس پینی شو
او دراق استاخی مخ د صنم شو	سرور دست رکود یر خود زرہ کر شو
د موش جندا پہ کوہ بیمیشی خیری	ساز کبھے سرہ نہ نن ڈامشی خیری
د شفق سرہ زنگونہ شولرہ تورہ	بارشاہ شرہ نکی شود خلہ کورہ
سرور پہ ستر کو کبھے د خیام شتہ	او: ستار کبھے شرک هفہ د مابان شتہ
بانک بلاں هفہ بلاں نہ دے	پہنے درقا سرہ خوتاں هفہ نہ دے
سپر خلاصی بزی کلاں کمیزی	پہ جام کبھے کوت کوت شراب کمیزی
باغ د بیلوبتہ نوم د با تور راغی	او: رناد شمع کبھے دسخنور راغی
لبڑی مسٹی لارہ او لبڑا رام راغی	د غوتو ستر کو اجیال د خزان راغی

او دراق سوہے پہ وصال پریوت
ستوہی راحتل او ملال پریوت
۱۹۲۹ مارچ

پلوشہ

زما بخت دشمع بخت دیا به سه یا به سه چه خرم
یا به سه چه خرم یا به سه چه خرم
عجیب لار عجیب کاروا روان دے
ما و میتی پاوله یانی کنه هر خرم او کنه هرم

اگست ۱۹۴۷

نن اسان شود اساد دوینو ترے	نن جنون شود جانا ن دوینو ترے
دآکروند په ستر کروند شو دند	چه تپور شو حیوان دوینو ترے
دائل د چابا چاد شان او شنک د	که دا پر دے د بیابان دوینو ترے
دا قصہ دیار د کو د استان د د	که د ظلم یو داستا دوینو ترے
د آن هر چه بنامار د ته پ سخیز دی	د آتا و چه کری جانا ن دوینو ترے
د آن هر چه لمبه کری خپلے ستر کے	د آخان چه وی دخادر دوینو ترے
د آن شر چه کری آسمان دوینو ترے	د آن شر چه دا دم په وینو مت کی

لیونیه! دستی با غ ته تر تبسته
من دند مری جمان دوینو ترے

تول^(۱)

جالنه د دام نه د تول بکے: تول:	یا به په دو خان یا زو یا به شی پر دو ل
جالنه د دام نه د تول بکے: تول:	یا به قلمیری سے یامق به دلت ^(۲) ، واورے

(۱) د مند په شان مزل. (۲) هفده آنچه مغی پکنے نیلے شی، ارکے هم و ته دیل کیزی.

اُرمان

د جنت خوب م لید لے د جهان کئے
 ماد سکھو باع کر لے د خزان کئے
 چہ مولڈ کے شی پہ برجو راسا کئے
 ماد ملکے پہ مخ هفہ لال کتا لو
 فرق و نہ کر پہ تصویر او پہ جانا کئے
 او زما پہ خوانی مست پہ عشق خود زد
 حکم دس تیرو مہ پہ ارمان کئے
 زہ پہ چل ارمان مین دم پہ تانہ دم
 ہامستی مجبنون پائی بیابان کئے
 تھچہ راغلے ستاد لفوار مان لا
 هندریار چہ م موند لے و پہ زیان کئے
 مالہ سود دو صالہ یا شو کپنے و کر شر
 مرم دندے د کامونو پہ باران کئے
 زہ پہ غم مست پہ فراق باند مدد هو شہ
 لوکی کمل پسے ژاری کلستان کئے
 پتک رو ندا شود لم رسپنے ناروندگر

د خوانی مستی م شولہ خوانی سر کر
 د جنت خوب م لید لی د جهان کئے

بکو اُس

راخہ زماز کیہ یوبہ تہ شے یوبہ زہ
 یوہ وہ لوکہ او یوکل د لا لا
 یو شرہنگ د غور حنگ رکھا ہنگ مستی
 شو سور پہ ملخ پہ خند اخند
 روان شو جاناں لہ پس اوسور
 پہ نیاز پہ خرام پہ مزا مزا^(*)
 یا خوب لے پہ کتہ دلوکنی کا وہ
 خود و ب پہ ملخ پہ خند اخند
 او چت پہ ملخ پہ خند اخند
شو
 (**) مزا

پلوشہ

او دبندہ مثال لکھ خس دے   تودشی لوگی دکری رنا کری جورہ
 لمبی و سوچی خادر ایرے   بورا ابی پر ڈرا کری جورہ

دوہ خبرے

نن م ماتھ جاناں دکرے دوہ خبر دستی
 دفیقیر کچکول کبھی کورا ملغاری نے مستی
 چئے زورو کہ جمال ف ماسر پہ پیون کینو
 چہ بہڑہ ترے کر ہید مہ لرے لرے دستی
 دfrac سلو صد لبروا المحمد د دیدن بس دے
 دغم زد کالہ ایرے کرے یونچرے دستی

کلپے وہے

خہ کہ نہ دینمہ سے سترے خمارے	زہ پیژنم دسر و ستر کو خمار
نہ کعبہ م دہ لید نہ پرے پیژنم،	نہ خو پیژنم لوئی اولادہ زار
زہ لید شم سپورڈ می درنہاتار	

۱۱، پوہیں ۳۔

ماله گوت را کوی شرنک دستار
 دا پروت د دستی بخ کنے قرار
 عجیبہ مرگی ته ده عجیبہ لار
 توکل یم شوقمت م د اختیار
 دد دوار و بره مالید لے لار
 خوب ہیزم په فراق او په دیدار
 مستول کوی کھل هم د دلدار
 په خدا به شی غنی په لمبو سور
 په دی شنو ستر کو که ساپیز و شواور

دنیا، کی

دنیا کی خدہ غم او غوغاء خدہ سو دا اور سوز او سودا ده
 یونوایی یا راخڑہ داده چا جو رکری جان، منہ مشغلو ده
 دلی

ستر کے دے رنگینے دی نیاز بینے دی مھینے
 شوندہ دے ترمسونے او خبر دے حسینے
 ستاسینہ دساز او دارام یو خزانہ ده
 سُی دمر چا شوند، دله مٹا کوئے سپینے سپینے

اے دھاتم لورے: خزانہ دعشق دے لوٹ کر لے
 چالہ پہنچ کے دے کے چالہ پہنچے پہنچے
 دا خود جانان دستر کو رنگ دزدہ مستی دا
 دت نہ جو رجنت دے اودھور و خولے پہنچینے
 تاچہ باعث مالا کر د مالیار کور لہ بھی یو سے؟
 تاچہ زر کی تش کرے نو دیار کور لہ بھی یو سے؟
 ۱۴۶ جولائی ۲۰۲۱

کدو پہنچے

پہنچو: تکی جنه: تاملا بابا دھوکر	راضی شوہ پیتی دکل کلوونہ خبر نہ شو
اوپر غیر حیراد کلے غبی کلہ کاون	بھی لارہ لارہ داد تلوونہ خبر نہ شو
منہ جناح کا کا چلپخ بنانکھ راغنی	دپہ دکو تکھ دکلوونہ خبر نہ شو
کور دیونی تہ پہ مرہ خیتہ بودا شو	
دخولے اودکو امود سلسلونہ خبر نہ شو	

قصہ

توڑہ توڑہ شبیہ د جری	توڑہ توڑہ د غم قصہ
سپینہ سبینہ نہ دخوانی	سپینہ سبینہ نہ د سبینہ قصہ
بنکلے بنیستہ د امید رنا	سپور زرہ د ستم قصہ

بنکلی پستہ دھنم قصہ	خونز او ملین دسی نوم دیار
ناورم ددیرا او کم قصہ	ماٹہ قصہ دپرلی وکرہ
نا درم ددیرا او حرم قصہ	ماٹہ قصہ دجانان وکرہ
پریز ده دفضل او کرم قصہ	ماٹہ موسکے مخ را واپڑہ
مکرہ دوران او سم قصہ	وایہ در حرم او نور چل
دادہ ستاد کرم قصہ	زور او اور او شور دا
دادہ زما او صنم قصہ	شہنگ ستاغور ہنگ دزرہ
خہ دستی خد غم قصہ	اورا او حور سوز او ساز

مالہ خندا خندا رائی

مه کرہ دوران او سم قصہ

کڈے و دے

دیرنر زمالا لاؤ خو چینی ۱۱، رانہ خراب کر
 ملا پیتی تہ بینگ و خفیرنی رانہ خراب کر
 صاحب هئل کر فتح خونے خیتہ فتح نہ کرہ
 دے ترشے مسالے صندوستانی رانہ خراب کرہ

۱۱ صوبہ سہد، کبھے بُوری تہ چینی والی یو دخت جہ بُورا دیر سختہ مسوودہ دو خوبوریو
 پرمت لوی رشوت او لالج وچہ دانگریز او رہمہ دھدا داروں خوابہ دقوی، تحریک، مکرہ
 دراندے کیدہ، غنی دے خبرے تہ اشارہ کوی.

او خان لا لام در کو په اسلام او په ملت
 مرید به دجاج و خوجینی رانه خراب کر
 کوہ لیونی به دیرخنے اولوے قاضی و
 قصی دادم خان او دخانی رانه خراب کر

خوانہ

وران د کاسان دے ابلیله: دپنستون دباغ
 نوم در قیب لیک دی په هربوتی د منج دباغ
 خوار و زارخے دکبے هنڑے کماله دے
 غوبنے دی کانہ لاسونہ شل سترکے پر کاله دی
 لال دوب دے ایروکنے او مرجان پر د پخاونکنے
 زو د شبارگ کھجوری خوری په سیل د او فکنے
 پا خمہ اخلمیه: مستی تورہ او ایمان وا خلم
 شرق شه او رہشہ تندہ مشہ او نر شہ چل جانا وا خلم
 حاره د شنبو برسو شم غلام د غلام زوئے ته
 پروت په دوسنی کنے نے که زر خلم حلمنے ته
 تو فر د کرا وا خلم نک پنستو او اسلام پورتہ کرد
 لخچلو مستو سترکو د نامه د غلام پورتہ کرد

پا خنگیالیه: من دلبر او جانان و گتہ
 نوم د پینتوں و گتہ ناموس د افغان و گتہ
 تول جان حیران کر د چلشان په تماشا
 اے دا حمدا زویہ آپھیہ د شیر شاد:

سلام

نه ساز شو نه سوز شو	بس هیے ژوند تام شو
نه خوب شونه شرنگ شو	نه یاد چکل اند ام شو
داتورا توڑا شپہ راغله	نه ستوری نه سپورڈ میں لری
خوانی وہ لارہ لار لار	بیو گوت او خالی جام شو
یو ستور مے دسبلو لار	سور چکل بولا له ف لار
سو لمزیرے زیرے شلو	نزے نرے ما بنام شو
قصہ د حسن میرہ شو	مزہ د مینے تیرہ شو
ملا بانگ دسباوے	آخر په سول خیام شو
ستی بے پرواٹے وکھ	په خود کتبے بے خودی دیہ
(او): گورا یونے هم من	
بادشاہ ته په سلام شو	

(۴۶) لوگ احمد شاہ بامار (۱۱۶۰-۱۱۹۶ق) چلتے ہی سیر مریہ دیسرا صاحب دیوان نامر

دې ژمی مابنام

اوون د ژمی شپه ده	د جری مابنام
پوست شبنمی باران	بهرور یېزى
غاره د اور او خيام	شروع قصه ده
د شاعر سراو ستار	مھین غرب یېزى
منگ او تکور د ژوند	ناز او مستى د جانان
شرنگ د خوانى كېنى پېت	شاتار د غسم ومى
خندامستى د ساقى	بت پرستى د ساقى
ستينه گا ۱۱، د مرگ سره	د گونکر د شرنگ ومى
اوون د ژمی مابنام	د جری شپه ده
پوست شبنمی باران	بھر و یېزى
ياز شروع حکىي ماته	د غسم قصه ده

کله موسکے شي

کله ژمه یېزى

ستينه: ستايىنى هەۋە ساڭىچە د مرگ پەرىنىڭىز دايى.

ژوند

زه یوم بنا م له راغلے یم	هر خه د رب او همه د رب
زه خو یو جام له راغلے یم	باغ ااطنچور میخانه دیار
رقس او خند او سینکار دبل	مینه مستی او خاردبل
زه تش دیدار له ایغله یم	مکل او نرگس او مکلزار دبل
مکل او غوته ا او بھار کور ہم	زه دلوکے ورے پہشان
بنیست او مستی ددلدا گر ہم	زه لکه شمع بلیر ہم
خاٹکی درنگ راوہ دے	لوے سمندہ دمستی له ما
ماہم مثال بل کپی دے	زه پرے دلمور نال ہموم
هر خه د رب او همه د رب	زه یوم بنا م راغلے یم
	باغ او انکور میخانه دیار
	زه خو یو جام له راغلے یم

رَبِّهِ

اے پہ نبیت مینہ جو روںکی دکلاب ربہ!
 ستا بکلے دنیا شوہ دخاروی او د تعاصب ربہ:
 آچہ د ما شوم سترے جو کری مکمل پشان
 ووکی او خوب حورے خبرے دبلل پشان
 زرہ پاک د بلد د مرخیال او د ازارہ پاک
 پاک لکھ شبم د گناہ او د ازارہ پاک
 تاچہ تا تہ تہیت د فرستو بنکلی سرونه کرل
 جو رچہ د چا ستر کولہ تا ستوی او کلو نہ کرل
 تاچہ د چا حسن د خیلو ستر کونور در کر
 تاچہ د خیل خانہ چالہ مینہ او سور در کر
 هغہ محبو بہ ستا آدم نہ دے آدم خور دے
 آ بنیستہ کلاب ستا کلاب نہ دے او رڈ اور دے
 هغہ ستار لاس کل بر دت پہ وینو کنہ سمسور دے
 ستا خلیفہ ربہ! آدم نہ دے آدم خور دے

تاقه چاله جو زکرہ دھسن او سکلزار قصہ
و کرہ مشغول الہ دے دینے او دلدار قصہ

تاقه چاله ستورے او سپور می ارمابنام جو کرلو

تاقه چاله مینہ اوستی او خرام جو کرلو

سکے دی پتھنہ نن ذہرو پینے خبی

ستاپہ نامہ رتبہ! نن سترے دسر وینے خبی

اول سترے ستاد لید و خورا!

زہ بھار پیرنم یا ایا ز زہ خواز او سروز اخمار پیرنم

زہ نہ جانان پیرنم او نہ نیاز زہ خو غم او غرور او رہا پیرنم

دجنت قصے دجلال قصے؟ دے نکو شکورہ تہ دنہ قصے؟

دمابنام قصے دھلال قصے؟ منک کورہ تہ دزہر قصے؟

زہ بھار پیرنم او خزان زہ خوکل او چمن او شراب پیرنم

زہ گناہ پیرنم نہ شیطان زہ خوش رنگ او رنگ او کباب پیرنم

دے نکورہ تا تہ د تلو طمع؟ دے شکور نہ ستاد لید و طمع؟

بیا کرہ دینیں د طمع اول سترے ستاد لید و خورا

عفہ خورم رتبہ: چہ ٹھکلے شم زہ خواز او سروز اخمار پیرنم

زہ خوش رنگ او غور خنک او ستا پیرنم اوجانان عفہ چہ لید لی شم

زہ خوناڑ او مکیز مخڑ پیڻم زه خوستگے او خوله سره پیڻم دے نکو شکوئه دنور قصے!	بنکا خط پیڻم بنکلے حال او رنگینه خندا دوصال دجنت قصے جلال قصے!
---	--

دے کونکوہو ته دبائور قصے!
در راز دنبیست او کمال قصے؟

او نزی تر و بزمی دمابنام	زہ ستر کے خوبزے پہ ارمائی پیژن م
د ساق پہ سرو گو تو کنے جام	د سرف شوندہ و خندار جانا پیژن م
نہ گناہ پیژن مہشیطان	زہ خویست اور منت او خندہ پیژن م

زه خوغم او هضم او زرا پیژنم
نه دعا پیژنم نه اذان

ریاضی

کہ پنگ دلمر نانہ شی لید لے
 گنمکار شوکہ پہ شمع شوشیدا!
 زرد کبنتے چونکہ ایله خارہ خلائے
 چترھائے کرم پکنے دادنور دریا
 خلک خلکہ پہ بیکون کئنے دا جھان ران
 خلک خلکہ پہ بیکون کئنے دا جھان ران

بیالا داده دپاسه چاپ کتاب او بکم و در ندست کو باشد لیکن او عذر مور

رتبہ زماں بہ دستی اور حزان رہبہ؛ اے دنگو دکور کرو دجانا رہبہ؛
 آنکھ کلو ستر کو دخما اور مان رہبہ؛ آدکشالی اور خیتو را اور بخان رہبہ؛
 خلکہ خنکی پر یوکوت کبئے دجھاں اور آسمان واچاو؛
 دشمن خاٹلی کبئے خنکہ دسیند و نو دوران واچاو؛

۱۳ نومبر ۱۹۶۴ء

یاد دے دی

اے دپتو ستر کو بنا پیری؛ چہ ستادی یاد کہ ہیر؛
 ھنہ دوز خونہ تیرا و هفہ جنتونہ تیر
 یو بخڑے نور چہ بکر کل جھاں دنور دک
 یو رہنکین نظر بے غمکین نرہ کر دسرہ رہ دک
 ما تہ بہ سپورڈ می کر لے دصبرتلی قصے
 سحل بہ راتہ کر لے بانا می کبئے دلویں نصے
 حسن ارخانی او پسلی مینہ، سپورڈ می، زدہ دو یو
 وصل اور مستی جنت جھاں او زہ او تہ دو یو
 اور بوجہنم و خرسی یحل پاستہ دساز میسے
 لاس لے دجلات دخو ساعتیں دایا ز میسے
 دے پہن نظر کبئے دساز دن خزانے پرتے
 مرہ اشارہ کبئے دعمر دنو ترانے پرتے

ذر و نہ پہت پہ نور نکلیدہ دی پہ کا کو کنے پت
 مرگ ڈپ خندابانک دزر کو پہ نارو کنے پت
 سازو بیخودی وہ سو حید و جہان کر ڈر ک
 زہ دومہ او تہ و ملکہ مستوی اسماں کر ڈر ک
 وخت ڈبے حسابے بے پایانہ سندھ روند
 پنسو کنے جھان پروت و بینیازہ تلنڈھ روند
 خیال بہ دنسیم پہ شان مکلو نولہ ما بنام لہ تہ
 عقل مرور دھورو سازلہ او خیام لہ تہ
 من کنے م زر کے نہ ڈیوال دشغلو نہ ک
 ستر کے دھر رنکہ، هر اندا م دلو لونہ ک
 وارہ دنیا وہ ماتہ با غچہ دلرباد کور
 هر سوئی بہ لار ماتہ بنو دله داشناد کور
 اے دپستو ستر کو بنا پیری: چہ ستاد یاد کہ میر
 هغہ دفعہ چونہ تیر او هغہ جنتونہ همیر

۲۷ اکتوبر ۱۹۴۱ع

دنیا

ما دیغئے پنبوکنے شہزادہ پهڑا ولید
 ما نبرت ته زوند و میت پهعاولید
 دُبے یا زور سر کے دستی بخود کے دچھڑتی شوستی پهساکلی

لام سکنہ مغمولی په سوال ولید
 پرو دمنا پنبوکنے م په ذکر بلا ولید
 ما لد پنبوکنے شہزادہ پهڑا ولید
 دامستا زرہ م دنیا په سودا ولید

۲۵۔ اکتوبر ۱۹۶۴

ژوندون

دا ژوندون دے دوہ درجے
 خلاص بھشی او تیر بھشی
 داغنی بھ خادرے شی
 ورک بھشی او هیر بھشی
 داشوند تودے خوبے داد غم صنم قصے
 دا کاروان رو ان رو ان
 خُ بھ په غ تیر بھشی

جنتی ته

ته چمخت کبے مزگ دنیا لته
دھور سرکو کبے درمخدالته

ته پہ اسماں و بذے دیران لته
ته پہ سپور می کبے تیار لہ مکانه

ته دعا شق عاشقی او مسٹنہ پیر کے
لیونے نہ دل ربا پرسنی نہ پیر نہ

تادیا دپار، مینہ د جاناں و رکرہ
محبو حلوا کبے، بخودی د بیابا و رکرہ

لاس گرا و بذ، بادشا لاہر نپیر شو
یا زہا خا، و یاد کونہ و نہا و پیر شو

تول خیتہ خیتہ شومستی او جانا نہ پیر نہ
تول بزیر بزیر شو، مردا او میدانہ پیر نہ

زماء میرو، تائی ختہ توکرے خور شو رما
زماس دار، ته مرد وظیفہ خور شو نہ ما

قسم په هغه رب، چئے دخالت دعوه گير
 چئے دحور و غلانيو، دجنت دعوه گير
 تورم راوا خله، خيته هيره کرو ميدا، نتخه،
 ستي پشي شه، په مسني، کوره جانان ته خه
 ليني دوبين، په پشي کبني په حلواكبني ياره
 جنت دباليو، دتپرو په سوداکبني ياره
 درسي گرانه ده، دلوبنے نه کا کاجنتي:
 تپ زمرکنه د، لخري مې زما جنتي:
 دسامر لاهزره سنه د، ملنگي د موستي
 دزره پرست نه، يار پرست سنه د زما جنتي:
 قسم دحور و په مسني، او په خنداد يار
 قسم په شنگ او په نسيم، او مشغول د يار
 قسم په ستر گروه بنايت، او په جوانه د دلبر
 قسم په ساز او په سرقد، او په ثنا د يار
 ته سجد، زرو ته کړي، ماته نوم ديار اخلي
 شفق کنه کړي، په بدلكبني د کل خارا خلي
 راحه چې د ته، جنون او مسني و بنيمه
 راحه حيه زه د ته، محبوب پرستي و بنيمه

سرداری نہ کیزی د توہے د مستی نہ بغیر
 اللہ لیدے نہ شی، د حسن پستی نہ بغیر
 سکندری قلنگی، دواڑہ سر ر غواری
 دواڑہ مستی او خوانمگی، خدا غر غورگی
 تہ خوجنت کبئے مزے د دنیا چور
 بربنا، حور، اور سکونہ حلواگو رہ
 دشائونھرا او کنڈول دشرا بودک
 نمکین غلیمان او بناںک د کبابو دک
 یا رچہ شوندھ سیئی، نو حورے بہ پچھہ بنکلوم؟
 چہ کولیسے خادرے شی، کورگورے بہ پچھہ هضمی

واورہ جتی!

جنت یو حال دے، د عشق مستی یورنگ
 جنت یو شنگ د لکھرو، د حوانی غور خنل
 جنت نازک دے د کل دارمان مے
 جنت بنیستہ زما د جانان مے
 جنت دریا بیو، د مینے او شان دے
 هر قطڑے سپورنگی، هر چاخ کی جہادے

---

۲۴۸ نیئی نہ ولی۔

شان او شرنگ

فلسفی:

داسون او ساز داشان او شرنگ

یوسوئے دوخت دا خیال او رنگ

دالمین کاروان داس هر ما بنام

دا گوئے او شوندے او مے او جام

او رزا او خیام اميد او خندا

دا شان داشنگ دا گل داساز

دا خیال او رنگ دا چور د پرق

دا زور دا زر دعا او ژرا

او د حور د پرق دا پرق د سو شوندہ

دا چال او جمال دا خیال او رنگ

اينگ دورنگ سپاری هنگ

دا بسلکی کاته په نیاز کاته

دا ورونازک په انداز کاته

دالرو کنے تا	د سپونڈ می د مخ
نگس کنے پت پت	د ایاز کاته
داشان او شرنگ	دامینہ مر نگینہ
د خیال او رنگ	یو سورے د وخت
	داناج د لوکو بھار او حکل
	ما بنام او خیا م او ستار او کمل
	کلزار او چغار او خمار او کل
او شان او شرنگ	دا سر او سرور
	یو سورے د وخت

شاعر:

نا مرہ: تہ ستر کے دیا رہہ دینے	
د ستر کو سر دینے خما رہہ دینے	
تہ رنگ او تکو ر او سر و د دینے	
مسٹی او جنوں د دل د رہہ دینے	
دا سونز او ساز	دا شان او شرنگ
یوتار د دل دار	د خمار او رنگ
دا بکلی کاتہ	پہ نیاز کاته
دا درونا زک	پہ انداز کاته

دالروکنے، تا۔	دسپردمی دمخ
نگرکنے پت پت	داياز کاته
دامینہ سرنگینہ	داشان او شرنگ
يوتار ددلدار	دا خمار او رنگ
دانبلکی کاته	پہ نیاز کاته
داورونا زک	پہ انداز کاته
داناج دلوكو	بصار او کل
کلزار او نیم	او ستار او کل
سرے شوندھے یار	د سپر لی پہ شان
ژوندی کری مسی	او بصار او کل
دا سرا او سرور	ارشان او شرنگ
يوتار ددلدار	دا خمار او رنگ
سپر دل دکلاب	او خندا دیار
ڪابه کاته	پہ رضادیار
انداز دمسی	او تول دغم
سہسترا او شونا،	زمادیار
دامت مابنام کنے	د ژوند غور حنگ
يوتار ددلدار	او خمار او رنگ

دا اوش کاروان داسحر مابنام
دا گوتے او شوندے او مے او جام

داتله په اميد په ايمان او زور

داتله په مستی پريواته دخیام

دا گل او ساز او شان او شنگ

يو تار ددلدار د خمار او رنگ

ترانہ

نه ما سره زرنہ مر جان شتہ دے

نه ما سر شتہ د لالونز د بیر، ۱۱

جانا نہ: جانا ن دملنگ ٹو تہ

ملنگ سرہ وی دسوالونز د بیر

مالا دا لی، راوی دے ده

و طنه: مستی او خوانی نہما

سرہ وینہ تو ده او زر کے نز

نر توب او پنستوا رخانی زما

زه خان او جھان په دلبرن دمه

زه پنستو کبئے جانا ن ته خیکر ب دمه

— ۱۱ د بیری . ۲۲ دالی: عقمه، سوغات .

زه مست داسے مست نگیالی یہ
 فقیرتہ کچکوں کبئے خپل سر بدم
 زه مست او سهار او مجنون یہم   نہ مردے نگیالی دپنستون یہم
 لوگ کے شہ لہتا داخوانی زما   نزوب او پنستو او خانی زما
 زه سر او سہ پر صدقہ ور کوم
 دستر کو دنیہ صدقہ ور کوم
 زه ژوند او خوانی تالا کومہ بن
 مستی او غرور صدقہ ور کوم
 ما سر خپل جاناں تہ بینے دی   خمارم رحمان تہ بینے دی
 خندابہ دلبر لوگ کے کومہ زه   ما هوبن بیا بان تہ بینے دی
 زه ٹنک او تکور صدقہ ور کوم
 زه بیست او مستی ستاپ پنیو زدہ   زه مینہ او زور صدقہ ور کوم
 زه ورک لیونے د منصور پہشان
 لیانی له پہ میک کبئے قمر بدم
 زه مست داسے مست نگیالی
 فقیرتہ کچکوں کبئے خپل سر بدم
 خونہ مامہ زرنہ مد جاستہ دے   نہ ماسہ شتہ دلالونو دیر
 ملنگا سروی دسوالونو دیر   جاناں ! جاناں دملنگ نے تہ

شاعر اولیانی

شاعر:

داروندون اوستى او خندزما
 داخوانی او بازدئے یودوه ورخه
 دام سترک کبنت ستادشوند ورنگ
 زور د تور پلور دئے یودوه ورخه

اخرتله نکے معوتیار وتهیم
 چه د کومو تیار ونه راغلے یم
 اخچم بیا هفو کیتوله
 کومو کیتوله چه زه غنولے یم

داخوانی تکه د سپیل مابنام
 یولمحه د سازید تطره دنور
 داحت د استانه حیرانه ستا
 یو جمان درنگ یوه ذره دنور

ستاد سترک جانان سسیور و خوند
 ستاد شوند و خوب او مفرز و خوند
 ستاد کمه پتم او خشموز و خوند
 کپکایه دشت ایم او حور و خوند

دادستارگو بناست او دشوند و خوند
او داسوز او ساز او ارمان زما
دنیم چپه او دکل غونه
او مستانه حیرانه جانان زما

دایوتلونکی تلونکی کاروان دنے
یوه قصه ده چه و شود او هیر و شود
دایوبنکلے بنکلے تصویر دخیال
یوه تپه و چه و شود او هیر و شود

باقی یومغه د تیار و جهان
باقی یومغه درنا وطن
باقی یومغه خوانی داشان
د خوبی نو او د خند او طن
لیلی:

یوه لپه تینه واخله دک دریاب د مینی بیزی^{۱۱}،
دانه ولے په ژداوے، چه پیاله یم دریاب نیم،
تولجحان دنو^{۱۲} دک دی بکله، خان دنو^{۱۳} دک کم
دانه ولے په سلکو وے چه سپه^{۱۴} منی او آثاب نیم

. ۱۱، بمبینی.

۱۹۱ نایکہ!

اے نایکہ ددے جان!	اے مالیارہ ددے چن!
اے سردارہ ددے مکان	اے دنگس اونسیم زبہ!
ستاد شرابو او حورو خا	داخلیفہ او مجنوں ستا
ستاد چشم ان مخمور و شا	داستاد گو تو جور کلاب
کل دے کاٹہ بیا بان لہ	تا خوجو کرے د مینے لہ
تا خو عاشق کاٹہ خان لہ	تہ خود مینے لیوالہ وے
ستر کے بنیستہ دلید و کتے	تا خوبنبلو اور حسلہ
شوندہ مے دپڑنڈ و کتے	تا خو خمار او خوب و والی لہ
ورکرہ موقع دکمال او شا	تا خو خپل شان او کمال لہ
ورکرہ رنا دھلاں پیان	حکمہ مے ستر کو دیار لڑ
ستوری سپوری می او سا گرہ	تا خو پسہ لی دلرباکرہ جور
تا خوشیرین! دلیلی کرو جور	تا خوانی مستی و رکرہ
کل او جمار او جانا نہ نیم	خوب رو ند او کون شکور ہمیہ

۱۱، ہادر۔ خبتن۔

رُنگ او مسَّتی او خمار نه وینم	زه د غضب او سر او زدک
ماکر د شور او غوغانه د ک	تاکر جسان د خنده د ک
مالر د غسم او ثزانه د ک	تاکر سرور او مستی له جور
ماکر د خوار د آزاره د ک	ماکر د ورنو په وینور نگ
ماکر د مرک د غماز د ک	ماکر د ظلم او زور وطن
تاکر خند او خمار لجه نه	تاکر خوانی او دلدار لجه
ماله پسر لی او بار لجه	تاکر مسپون می او ستور وله
ماکر د سوز او ارمانه د ک	خوماکر د وینواو چفو د ک
ماکر د غسم او ثزانه د ک	تاکر سرور او مستی له جور
اے نایکه د دے جهان!	اے مالیاره د دے چن!
دادنیاگئ دے په تلوه خان!	دادنیاگئ دے سباله کره
کوئی! علم او زور شغوری	کوئی! هنراو شغور خوری

نہ دے د آدم آدم خورشلو
وکوری! ورورته وروری خوری

ژوند

چه خمارستی ترے وحی شراب بنے ترخے او به وی
 چه سرو غرور نے نوی دا شوند ژوند د خه وی
 چه د مینے زرہ شی پاتے لکھ کل وی رژید لے
 یا شفلہ یوه د نور وہ یا یوموتے د خزلے
 چه په ژوند کنے سخته نند لکھ بے مالکی طعام
 چه په خولہ کنے خدا ند لکھ دک دخاور و جام
 چه خوانی کنے تکلیف نوی لکھ پتھ میان کنے تو رہ
 نه نے پرق شی نہ شریک شی بہ ننگرنوشی رنگو را
 چه آرام وی او سمام وی او یاری په جایداد وی
 خوا نوهم شیرینی وی هر تر پروفرا ماد وی
 چه نے سپه خند دا شی هله خوب رازو نیاز شی
 چه د سپینو تو رو جنک شی بنکار هلتہ کنے ایا رشی
 ژوند که تشن فیرنی ختل وی داخو ہے همشی خلے
 که تشن سل زیاتول وی داغنی هم شی کولے

ژوندنه خیته نه ماہنی دی   نہ پیری دسر لا لونو
نہ یاران نه معشوقی دی   نہ باعنونه نه چکلو نه
ژوند خوتله دی په یوم مخه
غور حیدل او پا خيدل دی
مکے سوز او تکے سازدے
خه خندل دی خه ژرل دی
ژوند په ستر کو دعاشت کبئے
پلو شده دخمار
په صحراء کبئے لتهول دی
دا آشنا دکو خمے لار

جید، الباری
۱۹۴۷/۸/۱۱

غزل

مینه مینه م کوله خبرنه و م
چه دورخه مازکیر او ما بامه شته
لکه زرکه دسپری دم په چرچتو
خبرنه و م دنکاری سر دامه شته
دنیا زینه بنابری په بستو پرو دم
خبرنه و م چه رقیب م په باهه شته
دساقی په معاوت باند مدهشون
خبرنه و م تشدیده دجامه شته
سپینه شمع د محل په خندا والی
در نا سره د سلو سامه شته
داویل لیونے دک دریابله لاره
آ و روبل چرته یوبنکلے مقامه شته
خود چوچه د ملا دروغ معلوم کړ
دی وئی هلتہ مستی انتظامه شته
حیدر آبادیل سند

عبدات

پا خیدل او کینا ستل	د ملا عبدت کسب
تل الله الله کول	د حلو په ارمانونو
په پستی مینيدل	د ملا مینه عجیبه
د خرچو کو هنیدل	او دھرو لمغرو ته
سو خیدل او ژریدل	د صوفی عبد ویدے
پسیدل او ویریدل	د ہن حیم دنوم نه
د زرہ کل مراوے کول	د صوفی مینه عجیبه
پکوزہ کبئے بندول	بے کار دریاب حسن
سوال منت ژرای کول	د زاہد عبد چردے
د فاید مے سودا کول	پ جنت او د دنیا کبئے
په خپل ھان مینيدل	د زاہد مینه عجیبه
دلرباله ور کول	دریاسپی جوتہ کرے
ھان جانا کبئے ور کول	د غنی عبدت مینه
گدیدل او خندیدل	د ملینو ستر کوش نک ته
تول بیلات هیث نہ کتل	د غنی مینه عجیبه
یو خمار کبئے دوبول	<u>دا خپل ھان او جما وارہ</u>

(۱۰) بیلات، باہرل۔

دالِم توپیان

چابند کری دی پنج روکنے دالِم دسر توپیان^(۱)

چاعقاب په لاس کینولے	دمرز مسے چفولے
چا منصور په سرف او سینو	او خوب و باند نے غلو لے
چاقسمت په زور تر لے	دکو دی مسے لو بولے
من دکو مے بادشاہان دی	سکندر او شاہ جہان
خوک خیولے، ۲۱، شی کو روکنے	سمندر بے پایا ن
سیلاج چادے منع کرے مے	پہ بندونو دشنو شگو
دقسمت په کور کنے نشته	شمیر دیرو او دلبرو
بادشاہی لبکرے اپے	تل د وزو او د تزو
فقیری چہ فقیری وی	بادشاہی ترکہ قربان
چابند کرے دے پنج روکنے	دالِم دسر توپیان
چا سرور په لاس کینولے	خُرک مسی شی سو خولے؟

(۱) اِلم: دسو اپ سیمو کی بودہ مسکھردی۔ (۲) خُرک: خایوی۔

خوک د پنوراند گولے ؟	د بهار ولیه خوک شی
ژوند ٹکونه شی هر کولے	کلکونه ژوندی مرکری
شکلونه دریجان ؟	چاد بومین منع کرے
دایلم سرتوتیان	چابند کری دی پھرو کنے
سپرلی خوبونه وینی	بلبناست بندی پھڑکنے
دنگس کلونه وینی	پہ شرشم زیر مید اونه
دللوپرونہ وینی	سر کلاب مست او خدم
دا پیغام د غنی خان	ولی ۱۱، ریارتہ راشہ سیو
سمنده بے پایان ؟	خراچرلے شی کوزو کنے

سزا او جزا

میخ پہ پتہ دے پوہ نہ شر دسزا او دجزا
 تاته یود دے لویہ خدایہ مم خندا او ژرا

خوک بنیستہ خواری کری خواری پہ یو خیال باند مین شی
 خوک خمونه وینے و خبی چہ پیال باند مین شی
 خوک غنیتہ پہ رنگ او تال کنے پہ یو خیال باند مین شی
 خوک مدھوش پہ حق او نہ پہ هلال باند مین شی

۱۱، والی۔

اخو، ستاپیز می هرچا ته خاندی که زهری وی که بلا
 میخ په پتہ دے پوه نه شو دسزا اود جزا
 خوک په پتو ستر گودوبشی سمندی کننے دغور
 خوک په نخت که فرعون ناست دخاندی پسون
 خوک په مخلکه پروت ملک دی یادوی قیعی دلمه
 خوک په وینه مور خندانه خوک په مینه رنخو
 پوند قسمت کفرن نه کری دفرعون او دموسی
 میخ په پتہ دی پوه نه شو دسزا اود جزا
 عجیبیه ده فرق نشته دغور او د نیاز
 عجیبیه ده بیلتون نشته دیزید او د ایاز
 عجیبیه ده انعام یودی د تپوس او د شهباز
 تاته واره چفے یودی که د ویر وی که د ساز
 تاته یودی لویه خدایه! هم خندا ادم ژرا
 میخ په پتہ دے پوه نه شو دسزا اود جزا
 یو خواری ستر کے شاهین پچھو کننے پروت ژرینی
 بلخوازی ستر کے شفال پنځلو کننے لو غرینی
 یو خوانک مینه او توره درود سو خادر کیزی
 بلخواچل دموکه دروغ راخورینی زرغونیزی

آستا غتے لپے خه شو؟ دقسمت او د سزا
ناته یو دے لویہ خدا یه؟ هم خند او هم ژرا

ماتم

ذخونه و غم له جورے   ستاد استر کے دغم دکے
چاتے بُبرہ ارنے   دافسیں او ما تم دکے
پہ ژرا باند چانہ دی، سے مانی اباد کرے
پہ بنیرو باند چانہ دی، مریبی ازاد کرے
داستا کوتے د پولا دو   تشدعا زاری لمنه دی
داستا متھے د مرانے   جور دے خواری لمنه د
داستا زور پنبو او توڑ، ستاد سرے وینے عن خنگ
چا بنکلی سر دیتیشی جوان بکاری دیر بد رنگ
پا خه پا خه چجھے و حکرہ   ستاد سرے وینے عن خنگ
ته آفت نے ته غصب نے   د سور تند سری گوکوزارے
ستاد انس دیستلاس، ورانل لیل کا
تا پہ مترکشے اجل دے و کرہل سخول دوی کا
د فرعن دکور پہ شانے   د احصار خادر کے ایرنے کرم
د امغره سریں نس کرہ   د اغورہ دزرس نے کہا

پا خندو بنسیه دنیا ته د پنسون د بچون نگ
پا خندو اور د شغلانه دویستلو تو رو شرنگ

پلو شه

زور شومه زور شومه مسلمان نه شومه
ارماں دیر شومه
خوبنی ماں نه شومه

شاعری

سرم خوب که پکر و لو	د سکرتوبیخ م و بنکه
یو هم نه دی دیاد و لو	دیر صرف نه رایاد کره
نه غرزل نه نیکی شوه	نه تپه شود نه چار بسته
نه ساقی شونه کوکی شوه	نه قصه شود نه بدلہ
نه په زور نه په زاری شی	شاعر هم یارانه ده
نه په مال نه په خواری شی	نه په چل نه په هزارشی
کله تند رکر ز هر شی	شاعر لکه باران دے
چه صراهم سمندر مشی	ناگهانه دا سے شرق شی
پوست نازک نازک لسین	کله نرم نرم پشم

دنسیم په شان مستانه
 د محمل مسے مہین
 کله سبہ درنہ شبہ شی
 په او بذہ صحراء رینی
 کله تور باران د ژرمی
 نہ کمیزی نہ دریزی
 کله شر د پشکال شی
 چرتہ لم رچرتہ باران
 عجیبہ لکه د ژوند
 خه خفہ او خه خندان
 کله دا سے سوکھہ راشی
 با غ چمن شی کرلا
 لا دخا روروئی نہ وی
 چہ بیا خاورے شی لا لا
 کاش چہ وی ما په لاس کنے
 دور یخو فر بتے
 ما به هر خت بنکلے بنکلے
 سپینے لرے راوستے

ہرما بنام بھم جور ولو
 مہ ورخ بھم ستایلو
 ولے خہ کرم جانانہ
 دا پہ تا مینے ستر کے
 داچہ تہ پر راتہ خاندے
 دروی نبیت مسی دبل دُ
 (اویں:) داد مر کام بس دے
 تہ نبیتہ پہ پتوس رکو
 چہ سات کری مشغول شو ز مابلی:
 مونپ لہ تو رع او بند شپہ د
 دی د ما دادیوے بله

حیدر آبادی
۴۔ ستمبر ۱۹۴۸

تک

مالہ قصد دروغو تاہ و خور و قسم
 بے و فائز بے میسے تاہ وے صنم صنم
 ستام عصو موسکو کو کوپہ تکی باندے اتار
 لکھ و نیسی ما شوم چہ په خندا خندا بنا ماما

ماچه ستاپه سر لبان قسم دخوره مابنام
 د شرابو په نامه م در کردک دخواره جام
 سامع صور و ستر کونه و لباسی ستر کلید لے
 خلکه زیر پکبند رو بناهه شود مینه پیو بلے
 زه و مغل د دو د خلا خکو ما د حسن د ریاب را کر
 ما په چلچونک د کول اود مینه سیلا ب را کر
 تا د خپل ایان په زور زه کافر کرم مسلمان
 زمازه کبندی د کرل خاوره د تکی مهد بوتان
 ساد شونله د غلاله لا د و م خپل خیکرم کبندی بالله
 دخواری او تکن جمع تول د فترم کبندی بالله
 جام م دریه فریاد کوتله د دیبا کنیت د سر و رشوم
 د منصور پیشو لا زهم ایونه شوم د منصور شوم
 لیونه نزد کی یور، نازنینو، موسکو شوندو
 غلاله ته په را که واوی دید زه د نه و چاره د په مناهه

جیده آباد جیل
۱۲ ستمبر ۱۹۳۰

کلپے و پے

یادِ مِباندے کرے دے خیالِ پخوم پلاو
 ہُان لہ سیخکی دریتوم دزره دا اور پہ تاو
 نامت لکھ منڈکیم جیلخانہ کنہے پہ دے ماو
 ٹھوک بہتری خدا یہ: دقسمت د پیشو میار
 خلاص تکرے نہ پہ چل شو لیونے او نہ پہ داو
 کدھے پہ ٹکڑا کر نصیب بے مو معہ لا او،
 کوڑہ کشیری تھے پہ پینستو کرو دباو

حال چتھی کوفی، باغ
ہم مرغی ونی، دتلارو

پلوشہ

کعبہ جو زابراہم کرد
 وایہ ٹھوک نو شوا پختہ شو
 زوجہ کھدے میر اللہ
 وایہ وایہ

۱۱، لو۔ ۲۱، دھی۔

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library